

PRILOZI BIOGRAFIJI IVANA GAZULIĆA

ŠIME JURIĆ

Podaci što su nam ih ostavili stariji pisci o Ivanu Gazuliću puni su pohvala i panegiričnosti, ali istodobno — kako to često biva u takvim slučajevima — sadržajno vrlo mršavi tako da se iz njih jedva što tačnije može saznati o životu i radu toga, čini se, veoma uglednog matematičara i astronoma 15. st.

Njegov prvi biograf Serafin Crijević (1686-1759) ne poznavajući njegova djela (ako ih je uopće Gazulić iza sebe ostavio) našao ga je češće spomenuta u javnim i privatnim arhivskim spisima (cum privatis tum publicis tabulis) i na temelju toga i izraza poštovanja, koje je u tim spisima vjerojatno o njemu čitao, zaključio je da je Gazulić morao biti vrlo ugledan učenjak. Zato ga unosi u svoju »Bibliothecu«, naziva ga »vir doctrinae insignis«, »sacrae facultatis magister«, »vir doctissimus« i izriče na kraju pobožnu želju da će možda jednom nekome uspjeti pobliže osvijetliti i prodičiti uspomenu tog čovjeka kako on to zaslužuje.¹ Na te Cervine zabilješke novo i življe zanimanje za Gazulića u Dubrovniku pobudilo je pismo Jana Česmičkog, glasovitog latinskog pjesnika 15. st., upućeno Gazuliću, koje je bilo objelodanjeno u jednom izdanju Pjesama Česmičkog potkraj 18. st.² Na Gazulića se tada krajem 18. st. ili početkom 19. st., osvrće nepoznati pisac u rukopisu, koji se čuva u Dubrovačkom arhivu u skupini Memoriae.³ U toj bibliografiji koja ima naslov »Fr. Ioannes Gazullus Ord. Praed.« kaže pisac da je našao i pročitao spomenuto pismo Česmičkoga pa ga donosi zajedno s naprijed navedenom Crijevićevom bilješkom poprativši sve s nekim svojim opaskama.

Slično postupa i zaslužni dubrovački literarni historik F. M. Appendini.⁴ On, međutim, ide još dalje. Našavši u djelu »Tabulae chronologicae talijanskog isusovca Giovannijsa Domenica Musantija⁵ ime Gazuli-

¹ S. Cerva. Bibliotheca Ragusina. Rukopis u knjižnici Dominikanskog samostana u Dubrovniku. T. 2, str. 267.

² Jani Pannonii. Opuscula. Traiecti ad Rhenum, 1784. P. 2. p. 101-102.

³ Isp. Serija XXI, 2. Memoriae, br. 51.

⁴ F. M. Appendini. Notizie storico-critiche sulle antichità, storia e letteratura de' Ragusei. Ragusa, 1802—1803. T. 2 p. 40-41.

⁵ Appendini ga naziva Musanzio. Postoji više izdanja spomenutog djela tako npr. iz god. 1740, 1750, 1751, 1752. Napominjem ovdje da je Gazulić na isti način zabilježen i u drugom Musantijevu djelu Fax chronologica ad omnigenam historiam. I to je djelo izišlo u više izdanja kao 1701, 1707, 1708, 1724 i dr.

ćevo spomenuto među prvim matematičarima i astronomima 15. st., tj. zajedno s P. Alliacom, J. Müllerom, Regiomontanusom, G. Purbachiusom, J. Blanchinusom i dr., Appendini pokušava nagađati da je ono astronomsko djelo koje Česmički spominje u svom pismu možda bilo tiskano (sembra dover essere stampato), kao i to da to možda neće biti jedino djelo što ga je Gazulić sastavio. Čini se, međutim, da to nagađanje neće biti tačno. Barem do danas nisam našao nigdje ni u kom katalogu ili bibliografiji bilo kakvu inkunabulu ili kasnije izdanje pod imenom našeg učenjaka.

Meni je jedino poznato, jer sam imao priliku vidjeti to djelo, da je gore već spomenuti njemački astronom Johann Müller Regiomontanus⁶ u dedikciji svog djela »Tabulae directionum planetarum« — koje je posvetio našem zemljaku ostrogonskom nadbiskupu Ivanu Vitezu, jednom od glavnih pobornika humanizma u Ugarskoj — pišući o nejasnoćama jednog dijela astronomske matematike osvrnuo se s nekoliko riječi i na našeg Gazulića. Ova je izjava veoma značajna budući na potječe od Gazulićeva suvremenika i astronomskog stručnjaka. Kako je Regiomontanusovo djelo zbog svoje starine teško pristupačno, donosim ovdje spomenuti odlomak u cjelosti prema izdanju Tubingae 1559.

Evo dakle toga odlomka:

Credo equidem Ptolemaeum et serie tradidisse fundamentum artis per semicirculos huiusmodi et modum numerandi apprime caluisse difficile — adeo ut perplexum potius redderet auditorem quam doctum. Satis ergo putans prope verum versari quam veritatem ipsius radicius quaerendo desperare, supputationes quasdam breves veritati propinquas exposuit. Quod haud quamquam mirum videri debet, cum et nostra aetate Ragusinus ille Ioannes Gazulus tametsi Ptolemaei eruditissimi Gebuque acutissimi ac aliorum plurimorum, doctrinas exceperit, nullam tamen prorsus numerandi facilitatem in directionibus et aequandis domibus advexit, quinimo turbam maximam multitudine argumentationum concitavit. Quantum itaque difficultatis in hoc existit negotio satis liquet.⁷

To bi eto bili glavni izvori na temelju kojih su pisali svoje prikaze o Gazuliću manje-više svi kasniji domaći i strani stručnjaci.⁸ Začudno je međutim da se pri pisanju Gazulićeve biografije potpuno pustilo iz vida područje koje je moglo pružiti kudikamo obilnije podatke, a to je domaća i strana arhivska građa. Ta je pojava utoliko čudnija što je već iz Cervinih izjava proizlazilo da bi takva istraživanja mogla donijeti željena ploda, a s druge strane što je već do sada u onoj građi, koja je

⁶ Johannes Müller s nadimkom de Monte Regio ili Regiomontanus ili de Kunisberg (1436—1476), prozvan tako po rodnom gradu Königsbergu (tal. Regiomontum) najpoznatiji je astronom i matematičar 15. st., a i dobar znalac grčkog jezika. Djelovao je u Beču (sa spomenutim G. Purbachom), u Budimu (gdje je za Korvinovu knjižnicu colacionirao grčke rukopise), u Nürnbergu (osnovao prvu zvjezdarnicu i tiskao astronomsko djelo Purbachovo) i u Rimu (radio na reformi kalendara). Glavno su mu djelo navedene Tabulae koje je najvećim dijelom izradio u Budimu.

⁷ Johannes de Monte Regio. Tabulae directionum. Tubingae, 1559. (Dedikacija).

⁸ Popis glavne literature o Gazuliću vidi u Enciklopedija Jugoslavije sv. 3 str. 434 s. r. Gazulić.

bila objavljena iz Dubrovačkog arhiva zaista dio takvih vijesti već bio i izišao na javu.⁹ U najnovije doba pronašao je marljivi istraživač hrvatske kulturne prošlosti, M. D. Grmek nov i veoma važan podatak za biografiju Gazulićevu. Tragajući naime u Padovi za podacima o našim đacima na tom drevnom sveučilištu, Grmek je među ostalim zanimljivim podacima naišao tamo također i na potvrdu o Gazulićevoj promociji na stupanj učitelja filozofije. Spomenuti dokumenat nosi datum 31. I 1430.¹⁰

Taj je podatak unio sasvim novo svjetlo u naše dosadašnje znanje o Gazuliću, jer nas je upoznao s mjestom njegova školovanja i dosljedno tomu s njegovim učiteljima, utjecajima pod kojim je stajao, pruživši nam uporište za dalja istraživanja u tom pravcu.

S imenom Ivana Gazulića upoznao sam se već odavna sabirući podatke za povijest hrvatskog latinizeta. Iako područje Gazulićeva rada ne zasijeca nego tek indirektno u moju struku (s obzirom na vrijeme u kom je živio i jezik na kom je pisao), ipak je tajanstvenost, kojom je bila okružena ličnost tog našeg učenjaka: rano doba preporoda u kom je živio pa bjelodane potvrde o vezama koje su postojale između humanista južnog i sjevernog hrvatskog kruga privukli na nj moju pažnju. Pred kratko vrijeme naišao sam u jednom poljskom katalogu rukopisa¹¹ na zanimljiv podatak o crtežu koji prikazuje Gazulićev stav u pitanju astrološkog problema ekvacije »nebeskih kuća«, onog istog o kom govori Regiomontanus u navedenom odlomku. To bi, koliko mi je poznato, bio prvi direktni podatak gdje se crtnjom iznose neki detalji iz Gazulićeva astronomsko-astrološkog učenja. Sve me to ponukalo da sam se odlučio nešto pobliže pozabaviti tim našim učenjakom. Obratio sam se Upravi Dubrovačkog arhiva u ovoj stvari. Uz veliku susretljivost i nesebičnu pomoć upravitelja dr Vinka Foretića uspjelo mi je dobiti iz različitih arhivskih serija i njihovih knjiga snimke većeg broja dokumenata koji se odnose na Gazulića. Ta je građa za Gazulićevu biografiju upravo dragocjena, jer nam — povezana s ostalim arhivskim dokumentima već objelodanjenim otkriva cio niz novih podataka iz života spomenutog našeg učenjaka nepoznatih našoj znanosti. Naš materijal izvađen je (kako se to vidi iz citata uz svaki pojedini dokumenat) iz ovih arhivskih serija: 1) *Diversa Notariae*, 2) *Acta Consilii Rogatorum*, 3) *Acta Consilii Minoris*, 4) *Litterae et commissiones Levantis* i 5) *Testamenta Notariae*. Spisi iz tih serija koji obuhvaćaju razdoblje u kome je živio Gazulić (otprilike 1400-1465) sačuvani su u preko 100 svezaka. Naravno je da

⁹ Arhivski materijal o Gazuliću objelodanjen je u ovim zbirka:

J. Gelcich — L. Thallóczy. *Diplomatarium relationum reipublicae Ragusanae cum regno Hungariae. Ragusa és Magyrország ősszetkötetéseinek oklevéltára*. B. Pest, 1887.

Monumenta spectantia historiam Slavorum Meridionalium. Zagrabiae, 1868—1948. Vol. 14. i 22.

J. Radonić. *Acta et diplomata Ragusina. Dubrovačka akta i povelje*. Beograd, 1934. T. I, fasc. 1-2.

¹⁰ M. D. Grmek. *Hrvati i sveučilište u Padovi*. (Ljetopis Jug. akademija zn. i umj., knj. 62/1957, str. 333-354.)

¹¹ Z. Ameisenowa. *Rekopisy i pierwodruki illuminowane biblioteki Jagiellonskiej*. Wrocław-Kraków, 1958, str. 191-192.

se može očekivati da će u tom velikom broju knjiga spomenutih serija biti još i drugih vijesti i podataka, koji bi se direktno ili indirektno mogli dovesti u vezu s našim Gazulićem i njegovom obitelji. Isto tako nije isključeno da bi se i u nekim drugim serijama mogao naći kakav podatak te vrste. Na našim je historicima prirodnih nauka i matematike da tražaju dalje. Njihova će dužnost osim toga biti da nastoje ući u trag i ostalim eventualnim vijestima o Gazuliću kod drugih njegovih suvremenika, kao i njegovim eventualnim rukopisima.

Dubrovačku arhivsku građu, koju ovdje objavljujemo, donosimo kronološkim redom popunivši je registima onih arhivskih dokumenata o Gazuliću, koji su dosad već bili objelodanjeni.

Na ovaj će način čitalac moći sistematski slijediti tok života našeg učenjaka počevši od njegove mladosti sve do smrti, koja je uslijedila god. 1465. Osim vijesti o Gazuliću naša građa sadrži i cio niz drugih podataka važnih za kulturnu, političku i socijalno-ekonomsku povijest Dubrovnika u 15. st., pa je i s te strane zaslužila da bude izdana. Uz to građivo donosimo na koncu još i faksimil spomenutog crteža s odgovarajućim popratnim napomenama.

O najranijim godinama Gazulićeva života nema nažalost u našoj građi nikakvih vijesti. Tako ne znamo ništa o mjestu njegova rođenja (je li to zbilja bio Dubrovnik?) ni o godini kad je rođen, o početnom školovanju i sličnim pojedinostima. Prvi dokument, koji ovdje objelodanjujemo, jest punomoć (procura)¹² iz god. 1428. izdana od strane I. Gazulića dubrovačkom svećeniku Antunu Vučiću. Gazulić ovlašćuje Vučića da može u njegovo ime preuzeti u Padovi sanduk knjiga i drugih stvari koje je tamo pohranio kod opata samostana sv. Justine, dok je još tamo učio. Druge knjige ostavio je opet kao zalog za nekakvu svotu novaca koju je bio posudio u padovanskih Židova. Svoja odijela i druge stvari ostavio je kod Ivana ab Argere.¹³ Vučić je ovlašten da osim nabrojenoga može još posvršavati i sve druge poslove koji eventualno iskrnsnu, podmiriti dugove itd. Ta Gazulićeva punomoć veoma je važan dokument za njegovu biografiju. Prije svega u njoj je zabilježeno ime Gazulićeva oca koji je u to doba već bio pokojan. Zvao se Gino ili Đivo, tj. Ivan.¹⁴ U ispravi se naziva čak »de Gaxolis«; za Gazulića se kaže izrijeком da je Dubrovčanin (de Ragusio). Jesu li Gazulići porijeklom iz Albanije, kako to nagađa Jireček¹⁵ pozivajući se na »Skadarski zemljišnik iz 1416. god.«¹⁶ i u njemu navedena imena Gasoli u okolici Lješa, ne možemo sa

¹² Isp. Dokumenti br. 1.

¹³ Čitanje ovog imena nije sasvim sigurno: Ioannes ab Argere (Abargere, ab Argrie, Abargrie.) Gazulić kaže za nj da je bio »duodenans suus«.

¹⁴ Ni oblik imena Gazulićeva oca nije sasvim jasan. Čini se kao da je napisano. Ghini, što bi moglo biti genitiv prema albanskom imenu Gin = Ivan. Ali isto tako možda bi se moglo čitati i Ghiui, i to bi otprilike odgovaralo dubrovačkom Đivo = Ivan.

¹⁵ K. Jireček. Die Romanen in den Städten Dalmatiens während des Mittelalters. Wien, 1904. sv. 3, str. 29.

¹⁶ Š. Ljubić. Skadarski zemljišnik od god. 1416. (Starine Jug. akad. zn. i umj., knj. 14/1882. str. 30-57) Na str. 45 i 50 zabilježen je niz osoba s prezimenom Gasoli, a navodi se i »villa clamada Gasoli«.

sigurnošću reći, iako je vrlo vjerojatno. Za to bi govorio i ovaj oblik imena Gazulićeva oca Ginus, tj. alb. Gin = Ivan. Činjenica je osim toga da su Gazulići doista imali neke veze s Albanijom, jer ćemo kasnije vidjeti dva brata Gazulićeva zabilježena kao poslanike glasovitog albanskog junaka Skenderbega,¹⁷ a i jedan od imenovanih izvršitelja oporuke našeg Gazulića, Nikola de Tanus, sudeći po imenu mogao bi biti Arbanas.¹⁸

Iz punomoći se dalje potvrđuje da je Gazulić studirao u Padovi. Saznaje se osim toga da je već tada posjedovao veći broj knjiga, koje je pri odlasku pohranio u tamošnjem benediktinskom samostanu. Čini se da u ovo doba još nije bio svećenik, jer se u ispravi zove naprosto vir prudens i magister, dok u kasnijim godinama dolazi uz njegovo ime redovito titula presbiter.

Slijedeći dokumenat potječe iz godine 1432. To je nalog kojim dubrovačka vlada šalje Gazulića u Italiju k caru Sigismundu, koji je boravio u Italiji u vezi sa svojim krunisanjem. Zadatak je Gazulićev bio nagovoriti Sigismunda neka se zauzme kod tadašnjeg pape Eugena IV da odobri da i Dubrovčani mogu slobodno putovati na Istok »u krajeve nevjernika« i tamo trgovati kao što to već rade Mlečani, Genovežani i drugi kršćani. Taj su dokumenat već objelodanili Gelcich-Thallóczy i Radonić.¹⁹ Isprava je međutim u oba spomenuta zbornika donesena nepotpuna: izostavljena je otprilike jedna trećina njezina teksta.²⁰ Kako je međutim taj neobjavljeni dio Gazulićeve misije također važan za poznavanje njegova djelovanja, a osim toga sadrži i interesantne podatke za povijest otočića Dakse, donosimo ga u cijelosti kao dopunu gore spomenutom objelodanjenom tekstu.

U vezi sa sadržajem toga naloga stoji i osam dokumenata koji dolaze iza njega.²¹ Iz svih tih dokumenata vidimo Gazulića kao poslanika u spomenutom veoma delikatnom poslu koji je za grad Dubrovnik bio od životne važnosti. Koliko je Gazulićeva misija bila značajna, najbolje ćemo ocijeniti ako se sjetimo da je sva kasnija veličina toga jadranskog emporija bila izgrađena na dalekovidnosti toga poteza. Sama pak činjenica da je za takav posao bio izabran mladi Gazulić najbolje kazuje kako je on već u to vrijeme morao biti zapažen i uživati velik ugled. Istina je da je on već kao duhovno lice bio pogodan za tu misiju (u dokumentu se već naziva presbiter), ali je očito vlada imala i puno povjerenje u njegovu razboritost i snalažljivost. Možda se računalo i na njegov glas kao učenjaka pa se smatralo da bi kao takav mogao dostojno

¹⁷ Isp. Dokumenti br. 28, 30, 31, 32. U br. 32. Pavao se naziva ne samo orator tj. poslanik nego i miles. Ta riječ vjerojatno nije uzeta u značenju vojnik, nego u značenju koje je inače imala u Mlecima i dalmatinskim gradovima: kancelar i tajnik, zamjenik, socius comitis, u ovom slučaju zamjenik Skenderbegov.

¹⁸ Isp. Dokumenti br. 33.

¹⁹ Isp. Dokumenti br. 2.

²⁰ Gelcich—Thallóczy učinili su to očito zato što su smatrali da ovaj dio isprave, jer se tiče isključivo dubrovačkih lokalnih pitanja, ne spada u njihovu zbirku. Nije međutim jasno zašto to čini J. Radonić, veliki ispravljač svih propusta u oblasti dubrovačke diplomatike, — vjerojatno zato šta ga nije našao još nigdje objelodanjena!

²¹ Dokumenti br. 3-10.

reprezentirati Grad i lakše ishoditi željenu dozvolu. Poznata je dubrovačka spretnost u izboru svojih diplomata; oni su uvijek bili birani ad hoc, prema vrsti posla, osobama i prilikama. Ta zar isti slučaj nije bio u kasnije doba sa Stjepanom Gradićem, glasovitim Rudžom i drugima?

U citiranim dokumentima nalazimo i druge zanimljive pojedinosti: visinu svote novaca koja se davala za takve delikatnije misije, podatak kako su Dubrovčani kažnjavali propuste onih svojih građana kojima su povjerali važne diplomatske poslove itd. Unatoč zdušnom zauzimanju Gazulićevom kod cara Sigismunda da od pape ishodi spomenutu dozvolu, što mu vlada indirektno i priznaje u svojim dopisima, čini se, zbog izuzetnih tadašnjih prilika u Rimu nije tamo bilo ništa postignuto. Ali nastojanja Gazulićeva ipak nisu bila uzaludna. Namjesto papinske stolice donio je takvu odluku u korist Dubrovčana, na zauzimanje svećemogućeg cara Sigismunda, tadašnji crkveni koncil koji je zasjedao u Baselu na svojoj sjednici od 22. XII 1443. Za to povoljno rješenje mnogo je zaslužan uz cara Sigismunda drugi glasoviti Dubrovčanin tog vremena dominikanac Ivan Stojković.²² Po primitku spomenute dozvole Dubrovčani su se lijepo zahvalili caru i ta je zahvala na svoj način potvrda da misija Gazulićeva kod cara nije bila bezuspješna.²³

Nakon te prve diplomatske misije povjerala Grad Gazuliću vrlo brzo (10. III 1435) drugi važan posao, u inozemstvu.²⁴ Bilo je to poslanstvo na kneževski dvor u Taranto i druga mjesta Južne Italije »gdjegod se bude činilo oportunim«. Radilo se o intervenciji kod tamošnjeg kneza i susjednih mu oblasti zbog napadaja sicilskih gusara na jednu dubrovačku lađu. Za putne troškove svoje i svoje pratnje dobio je Gazulić za dva mjeseca svotu od 40 zlatnih dukata. Taj mu je novac imao ostati ako posao završi prije predviđenog vremena.

Kakav je ishod imala ta misija, nije mi poznato.

Iz te iste godine sačuvao se još jedan drugi zanimljivi dokumenat u vezi s Gazulićem. To je njegov ugovor sklopljen s dubrovačkim kožarom Jurjem Vukašinovićem za izradbu jedne putne torbe od prave kože.²⁵ Spomenuti majstor obavezuje se izraditi naručenu torbu u roku od 8 dana za cijenu od 12 perpera; 6 perpera od toga dobiva kao predujam. Ako Vukašinović ne bi završio taj posao ili se torba ne bi sviđala Gazuliću, dužan je vratiti predujam. Gazulić je pak obavezan po primitku spomenute torbe isplatiti još ostatak od 6 perpera.

Rečena torba očito je Gazuliću dobro došla, jer ga slijedeće godine (1436) ponovno vidimo na diplomatskom putu. Sad je to put u sasvim drugom smjeru nego dosadašnji, iako ponovno među poznate ljude. Iz dokumenata koji ovdje objelodanjujemo,²⁶ a koji sadrži pismo Du-

²² Radonić, o. c., knj. 1 fasc. 1, str. 340-343. Ivan Stojković (oko 1390—1443) glasoviti je dubrovački teolog 15. st., doctor Parisiensis, jedan od predsjedatelja Bazelskog koncila (1431—1437).

²³ Gelcich-Thallóczy, o. c. str. 382-384; Radonić, o. c. knj. 1. fasc. 1, str. 343-344.

²⁴ Isp. Dokumenti br. 11.

²⁵ Isp. Dokumenti br. 12.

²⁶ Isp. Dokumenti br. 13.

brovčana upućeno Gazuliću dana 29. II 1436, vidimo da se on sada nalazi u okolici bana Matka Talovca, dotično na dvoru kralja Sigismunda, koji u to vrijeme boravi negdje u Ugarskoj.²⁷ Koja je bila pozadina tog poslanstva, ne razabire se iz pisma. Vjerojatno se radilo o kakvoj molbi za intervenciju zbog nemogućih prilika koje su vladale u susjednoj Bosni i neposredno u zaleđu teritorija Republike. Dubrovčanima je drago da Gazulić opći s banom Matkom koga su oni smatrali svojim sugrađaninom i iskrenim prijateljem i zaštitnikom kod hrvatsko-ugarskog dvora.²⁸ Gazulić se poznavao s Talovcem još iz godine 1432, iz vremena svoga prvoga poslanstva kod cara Sigismunda.²⁹ Osim podržavanja dobrih veza s banom u navedenom pismu traži se od Gazulića da javlja u Dubrovnik sve novosti i događaje »bilo koje i bilo otkuda«. Koliko je Gazulić ostao na spomenutoj dužnosti i s kakvim rezultatom, nije mi poznato. Nakon toga pisma iz 1436. nema u našoj građi daljih vijesti o Gazuliću do 1439. god.

Iz godine 1439. postoje dva zanimljiva dokumenta³⁰ koji bacaju stanovito svijetlo na privatni život Gazulićev: tiču se, naime, nabave jednog komada zasađene zemlje u obližnjem Šumetu. Neprekidna potucanja u službenim poslovima, čini se, pomalo su već umorila našeg učenjaka i on se zaželio mira u svojoj kući na malom imanju gdje bi se mogao odmarati i baviti svojim omiljelim studijama. Za oko mu je zapela tiha i romantična Dubrovačka rijeka sa svojim maslinicima, vrtovima, melankoličnim čempresima i hladnom izvor-vodom. Zato vidimo Gazulića kako spomenute godine sklapa s dubrovačkim kaptolom ugovor prema kome mu taj kaptol na vječna vremena (im perpetuum) iznajmljuje komad zasađene zemlje u Šumetu pod uvjetom da tamo ima sazidati na svoj trošak kamenu kuću kojom će se za vrijeme berbe, osim Gazulića, moći služiti i dosadašnji vlasnik toga zemljišta kanonik Mate Đurđević i njegovi nasljednici. Taj je ugovor došao pred Malo vijeće i ono ga je prihvatilo na svojoj sjednici od 26. II 1439.

Dokumenat koji slijedi iza toga potječe iz 1442, a upoznaje nas prvi put s još jednim članom obitelji Gazulić. To je, naime, odluka Vijeća umoljenih, o preuzimanju u službu brata našeg učenjaka Pavla Gazulića za rektora gradskih škola na dvije godine (1442-1444). Godišnja plaća odmjerena mu je na 250 perpera, a za školske prostorije dodjeljuje mu se »gradska kuća poviše Place blizu carinarnice«. Inače sve ovako ima biti

²⁷ Znamo da je još potkraj siječnja 1436. Sigismund bio u Stolnom Biogradu s brojnom pratnjom i odličnicima među kojima se nalazio i slavonski ban Matija Talovac pa bosanski kralj Tvrtko Tvrtković koji je tu na zahtjev Sigismundov izdao bosanskim franjevcima 25. I te godine poznatu povelju kojom ih prima u zaštitu. (Isp. Fermedžin. Acta Bosnae. Zagreb, 1892. str. 150-151. i Klaić Povijest Hrvata. Zagreb, sv. II, dio 2, str. 139) Prema drugoj opet ispravi u Gelcich-Thallóczy, o. c. str. 395 Sigismund se spremio na put u Češku i svečani ulazak u Prag in solemnitate Sancti Georgii proxima, tj. 24. IV 1436.

²⁸ U pismima kojim se obraćaju banu Matku redovito ga nazivlju »preljubjeni sugrađanine« (concius noster dilectissime).

²⁹ Isp. Dokumenti br. 2, 4.

³⁰ Isp. Dokumenti br. 14-15.

pod istim uvjetima kao i kod dosadašnjih najmljenih učitelja. Same dvije godine poslije glasovitog humaniste Philippusa de Diversisa (1434-1440) postaje, eto, rektorom dubrovačkih škola brat Gazulićev. Vjerujemo da je tomu dobrim dijelom pridonio ugled našeg učenjaka. U dokumentu se izričito kaže da je kandidat »frater magistri Iohannis Gaxuli«. Ime tog Gazulićeva brata Pavla nalazimo više puta spomenuto u dosad objavljenoj arhivskoj i drugoj građi.³¹

Dalja zabilježba o Ivanu Gazuliću nalazi se u Spisima Vijeća umoljenih iz godine 1443, a tiče se također privatnih poslova Gazulićevih. Gradski carinski činovnik zaplijenio je bio nekom čovjeku neku količinu oružja. Na svojoj sjednici od 9. VII rečene godine Vijeće je donijelo odluku da se to oružje izruči Ivanu Gazuliću da ga on »stricto (secreto?) modo et de credentia« pošalje svome rođaku čije je ono vlasništvo. Prilikom vijećanja o toj stvari bio je učinjen i drugi prijedlog koji međutim nije primljen, naime da se dozvoli izvoz oružja ali samo »preko mora prema Zapadu.«³²

Iz svega što je izneseno proizlazi da je Gazulić uistinu bio veoma cijenjena osoba u Dubrovniku, osoba u koju se imalo puno povjerenja. Usprkos tomu, ili možda upravo zbog toga, imao je Gazulić nekoliko osobnih neprijatelja. To se može zaključiti između ostalog iz postupka onih plemića koji su nosili novac za isplatu tributa caru Sigismundu godine 1432, a koji je postupak vjerojatno dobrim dijelom bio diktiran neprijateljstvom prema Gazuliću. To se također vidi iz zaključka Vijeća umoljenih od 31. VIII 1444, u kom se zaključuje da se strogo ukori Andrija ili Andruško Matin Drinkašević, kaptolski i nadbiskupski notar, jer je javno, na vrlo nezgodan način istupao protiv Gazulića.³³

Dokumenti sačuvani iz godine 1445-46. pokazuju nam Gazulića ponovo u diplomatskoj misiji. Vlada ga šalje drugi put k ondašnjem papi Eugenu V, radi uređenja nekih spornih pitanja u vezi s dubrovačkim nadbiskupom.³⁴ Čini se da nadbiskup i njegova okolina nisu dobrim okom gledali sudjelovanje Gazulićevo u tom poslu. Zaključujemo to po tome što gore spomenuti nadbiskupski čovjek Drinkašević pokreće sada cijelu

³¹ Isp. Dokumenti br. 16, 28, 30, 32. O Pavlu Gazuliću nalazimo još interesatnih podataka i u nastavku Restijeve Dubrovačke kronike koji je pod nasl. *Croniche ulteriori di Ragusa* objavio N. Nodilo. Prema tom djelu za rata Dubrovnika i Vladislava Vukčića protiv hercega Stjepana Vukčića god. 1453. dolazio je Pavao Gazulić dvaput u Dubrovnik kao poslanik spomenutog Vladislava. Iste godine navodi se i kao izaslanik Skenderbegov koji je došao da u ime Skenderbegovo traži 100 libara srebra iz despotova depozita (isp. *Monumenta etc.*, vol. 25, str. 330-333, 340). O istom Pavlu govori se također još god. 1465. u oporuci brata mu Ivana. (isp. Dokumenti br. 33).

³² Dokumenti, br. 17).

³³ Isp. Dokumenti br. 18. Svećenik Andrija (Andruško) Drinkašević lat. *Andrea Mathei Drinasseuich* ili *Drinassio* ili *de Drincassio* alias *de Dracolo* ili samo *Drinchas* spominje se oko sredine 15. st. nekoliko puta u dubrovačkim ispravama kao publicus imperiali auctoritate notarius et iuratus notarius et cancellarius archiepiscopi, canonicorum et eorum capituli. (Isp. Radonić, o. c. sv. I, fasc. 1. str. 192-193, 476-477, i fasc. 2, str. 561) čini se da je bio prilično borben čovjek i da nije badava nosio nadimak *de Dracolo* kad je ovako napadao svoju subraću.

³⁴ Isp. Dokumenti br. 19-21.

parnicu protiv Gazulića i njegovih dvaju kapelana Ivana Antonovića i Pavla Ratkovića u vezi s upravom crkve sv. Petra Većeg.³⁵

Aktivnost Gazulićeva u javnoj službi Grada nastavlja se i slijedećih godina. Kao čovjek diplomatskog iskustva i mnogih stečenih veza Dubrovčani rado povjeravaju Gazuliću razne misije naročito u Italiji. Tako ga god. 1451. ponovno šalju na službeni put, i to opet u Rim. Dubrovačka vlada moli papinsku stolicu (papu Nikolu V) da s obzirom na velike opasnosti kojima su izloženi od strane nevjernika i brojne zasluge njihove po kršćanski svijet odobri i Dubrovčanima isti privilegij koji je dao redovnicima ivanovcima (frari del hospitale de sancto Zohanne Ierosolimitano) prigodom jubilarne godine. U uputi koja je tom prilikom data Gazuliću izričito se kaže ako bi papa postavio kakva pitanja ili učinio kakve primjedbe: »voi sete savio e ben praticato e confidemosi che saperete ben respondere et persuadere cum ogni bona raxon e motivo«. ³⁶ Vidimo eto još jedanput da Grad ima puno pouzdanje u diplomatske sposobnosti svoga poslanika.

Za razdoblje od godine 1452-1458. nemamo zabilježenih nikakvih vijesti o našem Gazuliću. To ne znači da se ne bi nekih podataka još moglo naći, trebalo bi samo sustavno tragati za njima u spomenutim arhivskim skupinama što nama, nažalost nije bilo moguće.

Naši daljnji podaci potječu tek iz 1459. Ti podaci spadaju među najznačajnije što su se sačuvali, jer izravno spominju Gazulićev znanstveni rad. Na dan 18. II 1459. donijelo je Vijeće umoljenih zaključak da se zamoli Ivana Gazulića neka pođe kao dubrovački poslanik k mladomu hrvatsko-ugarskom kralju Matijašu Korvinu.³⁷ Plaćaju mu bez ograničenja sve putne troškove. Po svemu se čini da Gazulić nije prihvatio tu ponudu. Dokazom su za to dva pisma izmijenjena između Dubrovčana i kralja Matijaša malo vremena iza spomenutog zaključka. U prvome pismu datiranu 24. II 1459.³⁸ Dubrovčani javljaju Korvinu na koji su se način pobrinuli za njegova izaslanika upućena Skenderbegu. Što se pak tiče magistra Ivana Gazulića, »glasovitog astronoma«, za koga je kralj izrazio želju da ga pošalju k njemu »cum libris professionis sue«, kažu da su oni sa svoje strane učinili sve da ga nagovore neka se požuri kralju, Gazulić se najponiznije zahvalio na pozivu, ali je izjavio da nije u mogućnosti odazvati se kraljevu nalogu i želji, jer mu starost i neke boljetice to nedopuštaju. »Non eum voluntas sed magis necessitas retineat«. Usprkos toj isprici kralj nije odustajao od navaljivanja. Stoga u drugom pismu od 26. IV iste godine nalazimo ponovno vijesti o istoj stvari. Dubrovčani obavještavaju kralja o ishodu svojih ponovnih nastojanja kod Gazulića da ga nagovore na rečeni put u Ugarsku. Navode

³⁵ Isp. Dokumenti br. 22-24.

³⁶ Isp. Dokumenti br. 25. O ovom Gazulićevu poslanstvu u Rim govori se dosta opširno, i u već spomenutom »Nastavku« Restijeve Dubrovačke kronike. Zanimljivo je da pisac tog djela naziva našeg Gazulića »dottor Marino Giovanni Gasulo«. (Isp. Monumenta etc. Vol. 25, str. 320-321).

³⁷ Isp. Dokumenti br. 26.

³⁸ Isp. Dokumenti br. 27.

opet njegove isprike: visoku dob i brigu za kuću, te javljaju da je na njihovo veliko nagovaranje uzeo nekoliko dana na razmišljanje, neće li ipak na koji način moći zadovoljiti kraljevu nalogu.³⁹ To razmišljanje očito je ispalo negativno. Nemamo naime nikakvih indicija da je Gazulić u to doba ma i na kraće vrijeme bio u Ugarskoj. Baš obratno, poznato pismo Jana Česmičkog Gazuliću koje datira iz ovog vremena² bilo bi dokazom da je ostao u Dubrovniku. Po svemu izgleda da Gazulić nije htio zamijeniti miran život u sunčanom Dubrovniku s burnim živovanjem na kraljevskom dvoru u dalekoj i njemu sasvim stranoj Ugarskoj. Nisu ga na to mogla nagovoriti ni sva obećanja, ni laskave riječi kralja Matijaša i njegove učene okoline. Na njihove komplimente odgovara Gazulić finom autoironijom intelektualca superiorna svakom laskanju. Dubrovčani doslovce reproduciraju Korvinu što je rekao za se kad su mu saopćili kraljeve ponude: »non potest quidem censere se tandem aliquid non esse, cum illam (tj. kraljevsko veličanstvo) usque nominis sui cognitio pervenerit«.

U svakom slučaju navedeni su dokumenti dokaz velikog ugleda što ga je uživao Gazulić kao učenjak i izvan Dubrovnika.

Iz razdoblja koje slijedi do 1465. nema podataka o Gazuliću. Međutim ima iz tog vremena, nekoliko vijesti koje se tiču njegove braće Pavla i Andrije. Te su vijesti već objelodanjene u pojedinih od naprijed spomenutih diplomatskih zbornika. Za volju potpunosti naše građe donosimo i te vijesti u regresima među ostalim dokumentarnim materijalom.

Ispričavanja Gazulićeva Korvinu, o kojima smo gore govorili, čini se, nisu bila nikakav prazan izgovor. On se uistinu osjećao dosta loše i čini se, slutio svoju skorbu smrt. Povukao se iz javnog života u svoju kuću »iza crkve sv. Petra Većeg« i vjerojatno se, ako su mu dopuštale zdravstvene prilike, posvetio svojim knjigama. Arhivski materijal ne bilježi više o njemu nikakvu posebnu vijest.

Posljednji dokumenat koji donosimo iz Dubrovačkog arhiva o Ivanu Gazuliću jest njegova oporuka iz 1465.⁴⁰ i dodatak toj poruci (additio testamenti) iz iste godine.⁴¹

Oporuka je sastavljena 17. II 1465. a unesena u spise Notarije dva dana poslije toga. Tom se prigodom o Gazuliću već kaže »hodie defuncti«. Prema tomu Gazulić je umro negdje između 17. i 19. veljače spomenute godine.⁴² Oporučitelj je, kako se ističe u uvodu, sastavio oporuku aegritudine et infirmitate gravatus sed sanus mente et intellectu. Imovinu

³⁹ Isp. Dokumenti br. 29.

⁴⁰ Isp. Dokumenti br. 33.

⁴¹ Isp. Dokumenti br. 34.

⁴² Izraz »hodie defuncti« mogao bi značiti dvoje: 1) »danas već pokojnog« i 2) »koji je danas umro«. Mislim da ga treba shvatiti u posljednjem značenju. Na to, naime, upućuju izjave svjedoka date prilikom sastavljanja kodicila. Svjedoci su izjavili da je Gazulić izrekao svoju želju o djelu Ptolomejevu u podne u *ponedjeljak* dan prije svoje smrti (die lune quod fuit una dies ante mortem ipsius magistrj Johannis). Istu izjavu ponovio je Gazulić, prema njihovu svjedočanstvu, i u noći koja je zatim slijedila i te je iste noći umro (nocte sequenti... qua nocte ipse ex hac vita migravit). Kako je godine 1465. *ponedjeljak* padao na 18. II znači da je Gazulić umro noću,

koja se sastoji od nešto novca u gotovini, nekog broja knjiga, jedne kuće i »ostalih dobara« ostavlja dijelom crkvama i u dobrotvorne svrhe (»siromašnim gubavcima«), ali najvećim dijelom užim članovima svoje obitelji. Sve knjige iz crkvenog prava i svu bibliću ostavlja crkvi blažene Gospe uznesene na nebo (ecclesie sancte Marie Maioris) u Dubrovniku pod uvjetom da one budu smještene na jedno mjesto gdje će biti na upotrebu onima »koji budu u njima htjeli što vidjeti ili čitati«. Knjige se ne smiju otuđiti ni posuđivati izvan te prostorije, već se moraju uvijek čuvati na spomenutom mjestu »za sva vremena doklegod budu trajale«. Sve ostale knjige ostavlja da njima uprave izvršitelji njegove oporuke (in dispositionem et voluntatem epitroporum). Međutim iz daljnjih redaka iste oporuke proizlazi da Gazulić pretpostavlja da će se te knjige rasprodati, jer predviđa da se od utoka knjiga plate neki dugovi. Zanimljivo je da se od svih tih knjiga samo dvije spominju поблиže po imenu. To su: »*Magister sententiarum*«, glasovito teološko djelo (poznatije pod naslovom *Sententiarum libri IV*) veoma cijenjenog sredovječnog pisca Petrusa Lombardusa, učenika Abellardova. Spomenuta knjiga nesumnjivo je bila rukopis, jer tiskanih izdanja toga djela do godine 1465. još nije bilo. Gazulić obvezuje Nikolu Tanusa, jednog od izvršitelja oporuke koji je imao tu knjigu da je vrati. Naslov drugog djela saznajemo iz rečenog kodicila dodana Gazulićevoj oporuci poslije njegove smrti: to je Ptolemejeva Zemljopisna uputa ili kako ga kodicil naziva *liber Ptholomei de descriptione orbis*, rukopisni kodeks pisan na papiru. Za to je djelo, neki Junije Marinov Đurđević (de Georgio, na drugom mjestu naziva se de Gradi!) tvrdio da ga je Gazulić usmeno pred svjedocima ostavio njemu, pošto je već bio sastavio oporuku. Nakon što su svjedoci pod zakletvom ispitani o toj stvari Ptolemejevo djelo predano je rečenom Đurđeviću.

Od članova najuže obitelji Gazulićeve spominju se u oporuci uz već poznata nam dva brata Pavla i Andriju još sestra Lucija. Bratu Pavlu ostavlja kuću »sub anchora« koja se nalazila nasuprot kući Sorkočevićoj (ex opposito domus illorum de Sorgo). Ako je to ista kuća u kojoj je Gazulić stanovao (domus habitationis), onda se ona nalazila iza crkve Sv. Petra Većeg. Uvjet pod kojim ostavlja bratu Pavlu ovu kuću jest da, ako dođe do udaje tada još malodobne kćeri drugog mu brata Andrije, Pavao mora isplatiti svojoj sinovici 200 perpera. Zanimljivo je da se nakon toga Gazulić više uopće ne osvrće u svojoj oporuci na brata Andriju. Možda on više nije bio na životu ili nije s njime bio u osobitom prijateljsvu.

Za sav ostali поблиže neprecizirani imetak naveo je kao svog univerzalnog baštinika maloljetnog Pavla, sina neke Vladuše, uz restrikciju da sestra Lucija također ima pravo uživanja tog imetka do svoje smrti. U oporuci se ne kaže поблиže tko je bio taj Pavao i u kakvom odnosu s Gazulićem. Možda bi se moglo nagađati. Interesantno je da se u oporuci još

vjerojatno poslije pola noći, između 18. i 19. veljače, dakle onog dana kad je oporuka registrirana. Otuda izraz *hodie* moramo shvatiti *unro danas*, drugim riječima 19. II 1465.

jednom vraća na tu svoju rasporedbu i ističe da je sve što je ostavio Pavlu, sinu Vladuše, i sestri Luciji, učinio po svojoj savjesti (pro conscientia).

U lijepom svjetlu pokazuje Gazulića njegov odnos prema posluzi koja je radila u njegovoj kući. Tako se u oporuci sjeća neke služavke Rade koja je umrla za vrijeme kuge »ad schopolulum Sancti Petri«, a služila je nekada kod njega za hranu i odjeću (pro victu et vestitu), pa sada ostavlja njenoj rodbini (si quis ex attinentibus dicte Rade reperietur) svotu od 50 perpera. Sjeća se svoga klerika Vlakuše s 20 perpera, gostioničarki Ruži (Ruse) dužan je 200 perpera, baki Radani koja tada kod njega u službi ostavlja 50 perpera. Za izvršitelja oporuke imenuje Marina Ranjinu, Nikolu Tanusa, zvanog Crnac, sestru Luciju i malodobnog Pavla (quando venerit ad aetatem legitimam), i uz to još dodaje brata Pavla.

To bi eto bio u najglavnijim crtama sadržaj objavljenih dokumenata i ostalih tekstova donesenih u registima. Iz podataka koje smo ovdje naveli može se stvoriti prilično jasna slika o ulozi i značaju Ivana Gazulića, kao i njegove rodbine, u javnom životu Dubrovnika 15. st. Prije svega on je nesumnjivo jedan od najaktivnijih diplomatskih agenata Dubrovnika u prvoj polovici 15. st. kao takav Gazulić je u granicama svojih mogućnosti također pridonio izgradnji onog velikog razdoblja uspona i prosperiteta Dubrovačke Republike u tom stoljeću. S druge strane 15. st. predstavljaju u Dubrovniku početak intenzivnijeg širenja prosvjećenosti i težnja za višim kulturnim životom. Nabujali valovi humanizma u Italiji dopiru sve češće i sve jače i do obala Dubrovnika. U takvoj atmosferi kulturnog buđenja mlade Republike pojava Gazulića, domaćeg sina koji uživa glas i međunarodno priznanje učenjaka, morala je djelovati vrlo sugestivno. Ako njegovo bavljenje astronomskim studijama možda i nije imalo direktnog utjecaja u dubrovačkoj sredini 15. st., ono je svakako bilo primjerom i živim poticajem njegovim sugrađanima da i oni počnu nastojati oko viših nauka.

Nažalost njegov lik kao učenjaka nije mnogo obogaćen tim materijalom. Za takvom vrsti podataka, kao što smo rekli, trebat će još tragati. Mali, sitni doprinos u tom smjeru predstavlja ovdje priloženi crtež izvađen iz jednog rukopisnog kodeksa Sveučilišne knjižnice u Krakovu. Taj kodeks sadrži djelo Theorica nova ili Theoricae novae planetarum već spomenutog austrijskog astronoma Georga Purbacha (Georgius Purbachius ili de Peurbach), suvremenika Gazulićeva, koji je bio profesor astronomije na Bečkom sveučilištu i jedan od učitelja Regiomontanusa. Navedeno Purbachovo djelo, sastavljeno u duhu pretkopernikovske geocentričke teorije, bilo je potkraj 15. st. veoma prošireni kompendij astronomije. U početku se širilo prepisivanjem, a poslije god. 1472-73, kad ga je Regiomontanus prvi put izdao u Nürnbergu u privatnoj tiskari u kući Bernarda Valthera i tiskom. Često dolazi tiskano s djelima drugih uglednih astronoma.⁴³ Krakovski kodeks predstavlja jedan od takvih suvre-

⁴³ Osim spomenutoga izdanja poznata su mi još ova izdanja 15. st.: Venetiis, 1482, 1485, 1488, 1490, 1491. i 1499 — sva zajedno s raspravama J. de Sacrobosca, pa Venetiis, s. a., 1495. i 1499 — samostalno.

menih prijepisa izrađen, čini se, negdje oko god. 1470. Prema grbu koji se nalazi na ukrasnoj boduri prve stranice vidi se da je taj kodeks bio pisan za knjižnicu glasovitog Hrvata onog vremena Ivana Viteza od Sredne, ujaka Jana Česmičkog.⁴⁴ Kao primas Mađarske, odgojitelj i dugogodišnji kancelar kralja Matijaša Korvina, Vitez je bio najzaslužniji čovjek za kulturni preporod Korvinove Ugarske. On je kumovao svim velikim pothvatima toga vremena: osnivanju Sveučilišta u Bratislavi, osnivanju Academiae Istropolitanae, dviju velikih biblioteka, pozivanju učenih ljudi u Ugarsku itd., a nesumnjivo je njegova zasluga da je došlo do onog poziva Gazulićeva od kralja Matijaša. Među ostalim djelima Vitez je dakle dao prepisati za svoju knjižnicu i to astronomsko djelo Purbachovo. Taj kodeks pisan na pergameni kaligrafskom talijanskom minuskolom, bogato je ukrašen: naslovi poglavlja pisani su zlatom, ima 9 lijepih inicijala i ukusnu borduru na naslovnoj stranici. Osim toga ilustriran je s 34 astronomska crteža od kojih je većina u bojama. Posljednja tri crteža (str. 42-44) očito su naknadno dodana, jer se razlikuju izradbom od ostalih.⁴⁵ Poljska bibliotekarka Z. Ameisenova, koja je obradila spomenute rukopise, tvrdi da legende uz ove crteže potječu od ruke poljskog astronoma i astrologa Marcina Bylicy z Olkusza.⁴⁶ Koliko se može zaključiti na temelju fotokopija s kojima raspolazem, vjerojatno su i crteži od te iste ruke. Očito je i sam kodeks prispio u Krakov preko spomenutog Poljaka, koji je neko vrijeme živio u Ugarskoj kao dvorski astrolog kralja Matijaša Korvina.

Na spomenutim zadnjim trima crtežima prikazano je, kako neki predstavnici astronomije i astrologije dijele nebesku kuglu u tzv. »nebeske kuće«, u kojima od vremena na vrijeme borave pojedini planeti. Svi su se astrolozi slagali u broju tih kuća (tj. da ih ima 12), ali svi nisu bili pristaše iste domifikacije, tj. nisu imali isti sistem podjele nebeske sfere na te kuće.

Na spomenutim crtežima prikazuje se stanovište Joannesa de Kunisberga, Campanusa⁴⁷ i suvremeni, uobičajeni (in usu currens) način domifikacije. Uz crtež koji prikazuje Campanusov sustav izrijekom se u legendi navodi da je to starovište i Ivana Gazulića Dubrovčanina i sa svim kratko tumači kako to biva:

(... aequatio duodecem domorum caeli secundum opinionionem Campani, quam magister Joannes Gazulus Ragusiensis sequutus est. Et fit

⁴⁴ Polje grba podijeljeno je na dva dijela: na gornjoj zlatnoj polovici prikazan je lav u skoku, na donjem heraldički ljljan komu je sa svake strane po jedna šestokraka zvijezda.

⁴⁵ Zanimljivo je istaknuti da crteži koji dolaze uz Purbachovo djelo nisu u svim izdanjima i rukopisima jednaki, nego se često razlikuju i u broju i u izradbi.

⁴⁶ Marcin Bylica z Olkusza (Starszy) poljski liječnik i astronom, prijatelj Regiomontanusov, komu je pomagao kod djela *Tabulae directionum planetarum* 1467. Ostavio je u Sveučilištu u Krakovu svoje astrolabije za koje se nekad tvrdilo da su dar Matijaša Korvina. Ne smije se zamijeniti sa sinom Marcinom z Olkusza (Martinus ab Ilco) Młodszyom koji je također bio znamenit astronom i matematičar (umro 1540).

⁴⁷ Campano da Navarra (osobno ime mu nije sigurno utvrđeno) najveći je matematičar 13. st. a poznat je još i kao astronom i liječnik. Djela mu se sve do 16. st. širila prepisivanjem. Gazulić se s njegovim učenjem upoznao vjerojatno u Italiji.

secundum arcus circulorum magnorum per ambas intersectiones meridiani cum orizonte transeuntium et equales divisiones circuli azimuth aequaliter ab ambabus intersectionibus distantis«).

Ako je ta legenda pisana u Ugarskoj, očito ju je pisao netko tko je poznavao učenje Gazulićevo o ovim problemima, i to na temelju nekih njegovih spisa. S obzirom na tijesne veze spomenutog Marcina Bylice s Korvinovim dvorom a preko toga i s Ivanom Vitezom i Janom Česmičkim možda nećemo biti daleko od istine ako ustvrdimo da se u tom crtežu s velikom vjerojatnosti može gledati jedan od izravnih izvoda iz onog Gazulićeva djela što se spominje u pismu Česmičkoga upućenu Gazuliću. To je djelo iz ruku Česmičkog direktno ili indirektno dospjelo u ruke poljskog astronoma i on ga je upotrijebio da popuni tim podatkom tekst spomenutog Purbachova djela.

Kolikogod je detalj prikazan na crtežu astrološkog sadržaja pa prema tome ne pridonosi mnogo poznavanju Gazulićeva astronomskog učenja, vrijedno je ipak da se naša nauka s njim upozna, jer nam u vezi sa svim ostalim popratnim pojedinostima može eventualno pomoći da prije ili poslije nađemo i na same Gazulićeve spise.

1.

Punomoć Ivana Gazulića kojom ovlašćuje svećenika Antuna Vučića da može preuzeti njegove knjige i odijela pohranjena u Padovi i obaviti sve druge poslove koji se tamo ukažu potrebni.

Die 5 Junii 1428 Indictione VI^a

(In margine:) Procura magistri Johannis Gaxoli

In cancellaria publica civitatis presentibus viro nobili ser Marino Junii de Gradi annuario iudice civitatis Ragusii et egregio artium et medicine doctore magistro Johanne de Coneglano salariato et habitatore Ragusii et aliis pluribus testibus ad hec vocatis et rogatis. Ibiq; circumspectus et prudens vir magister Johannes quodam Ghini (?) de Gaxolis de Ragusio asserens quod dum esset scholaris in Padua recommisit quandam capsam cum libris et aliquibus aliis rebus suis in manibus domini abbatis in monasterio Sancte Justine de Padua. Quam capsam recepit, ut dixit, dominus prior vice dicti domini abbatis. Item asserens dimisisse quedam volumina suorum librorum et quasdam ex rebus suis pro pignore certe quantitatis pecunie in manibus Judeorum, qui olim habitabant prope macellum Padue, nunc vero habitant prope portam Sancti Laurentii. Et etiam asserens dimisisse quasdam vestes suas et quasdam ex rebus suis in manibus Johannis ab Argere (?) tunc duodenantis sui, ad quas res recuperandas et exigendas cum ipse personaliter accedere non possit aliis suis negotiis occupatus, omni via, iure etc. fecit, constituit etc. suum verum et legitimum procuratorem, actorem etc. (*prekrižena nečitljiva riječ*) prudentem et honestum sacerdotem dominum Antonium Vuchich de Ragusio, specialiter et expresse ad eundem et se transferendum vice et nomine dicti constituentis ad civitatem et districtum Padue et petendum, exigendum et

recipiendum ac recuperandum res et bona predicti et vel eorum partem et omne id totum et quicquid idem constituens habere et recipere a quacunq[ue] persona quacunq[ue] ratione vel causa, et tam de dictis bonis et rebus quam de omni et toto eo, quod exegerit et receperit et seu exegisse et recepisse confessus fuerit, finem et remissionem faciendum per manum publici notarii cum cautelis et clausulis usitatis et opportunis et prout eidem procuratori placuerit. Et si predicta vel alia quacunq[ue] de causa opus fuerit ad conparendum in iudicio tam ecclesiastico quam seculari semel et pluries ad agendum, causandum, petendum et defendendum et in animam dicti constituentis tam de calumpnia et veritate dicenda quam quolibet alio sacramento iurandum et omnia et singula alia faciendum que ad litem et causas pertinent tam de iure quam secundum ordines et statuta civitatis Padue (*prekriženo*: Item ad substituendum etc.). Et generaliter etc. dans etc. promittens etc. relevans etc. sub obligatione etc. Ragusii etc.

(Diversa Notariae, XV (1426.-1428.), f. 225^v).

2. Dubrovnik, 26. III 1432.

Uputa »odličnom doktoru umijeća, učitelju i časnom svećeniku Ivanu Gazuliću izabranom poslaniku (nuntio) kod prevedrog rimskog cara i kralja Sigismunda« da moli cara neka se zauzme kod pape Eugena IV da se i Dubrovčanima dozvoli da mogu broditi u krajeve nevjernika i ondje trgovati kao Mlečani, Genovežani i drugi kršćani.

(Let. et comm. Lev. XI (1430-35), f. 82-83^v; Gelcich-Thallóczy, o. c. str. 368-371; Radonić, o. c. knj. I, sv. 1, str. 329-332).

Dio upute koji Gelcich-Thallóczy i Radonić nisu objavili:

Još se nalaze Gazuliću da generalu franjevačkog reda preda njihovo pismo u kom se traži dozvola da franjevci Nikola iz Campanie i Jeronim iz Pesara mogu ostati u samostanu na otočiću Daksi uz iznesene uvjete.

Item committimus vobis quod proficiscente Roman et in itinere reverendum dominum generalem repperiente et postquam Rome (*ispravljeno umjesto pogrēšnog*: Romam) fueritis, si ibidem ipsum invenietis, sive eum esse poteritis distantem a Roma per duas giornatae persentire, non derogando ullo modo nec postponendo negotium nostrum superscriptum, pro quo vos principaliter destinamus, ire debeatis coram prefato domino generali eundem salutando ex parte nostra et sibi literas nostras, quas vobis dedimus, ei presentandas exhibendo. Quarum tenor pro vostra informatione talis succinte est: Quod vero duos fratres ordinis Sancti Francisci bone et sancte vite videlicet fratrem Nicolaum de provintia Terre laboris et fratrem Jeronimum de Pensauero, qui huc per transitum a casu accesserunt, deprecati fuimus, quod hic nobiscum in quodam arido scopulo exiguo Daxe vocato, super quo hedifficatum est unum monasteriolum religionis beatissimi Francisci, manere velint. Qui nobis consenserunt, dum dictus dominus generalis vellet ipsum monasteriolum in et pro se reservare et eisdem fratribus mandare, quod possint et debeant in dicto monasteriolo sterili habitare sine comistione nec consortio aliorum fratrum eis non gratorum, videlicet cieando ipsum fratrem Nicolaum quardianum, qui alios

fratres in ordine ex devotione religionis eam introire volentes, ipsos possit et vestire valeat et summere (!) Et ex eodem monasterio de mandato alicuius fratris suppositi sue obedientie cuiuscunque fuerit dignitatis sine expresso mandato sue Paternitatis amoveri nec permutari possint, nisi beneplacito ipsorum fratrum. Ac sua reverenda Paternitas ex alia qua minus quam honesta relatione eidem exposita, pro ipsis fratribus dignetur ipsos fratres a dicto (*prekriženo*: no) monasterio minime amovere nec permutare, nisi prius eis inposita per suam Paternitatem nobis fuerint intimata. Certissimam reddentes suam Paternitatem quod nullo modo audeamus eidem veritatem vellare. Imo nosmet pre ceteris si qua contra venustatem sentiremus ex eis, talia sue Paternitati procul dubio operam daremus significare. Eandem deprecantes nobis de predictis cum celeri expeditione dignetur literas in opportuna forma scriptas prebere. Itaque procuretis predicta omnia a sua Paternitate cum sollicitudine obtinere nos previso reddentes, quod si illa a dicto domino generali obtinebitis vel cum ipso fueritis causa ipsa pertractandi. Vobis in recompensatione vestre mercedis damus illos ducatos auri quindecim quos dicta de causa a camera nostra habuistis. Si vero non contigerit vos (*prekriženo*: per) posse cum persona dicti domini generalis interesse ac cum ipso in premissis colloquium habere nec eiusmodi negotium secum agere et perquirere, pretactos ducatos XV poni faciemus ad rationem salarii et expensarum huius principalis vestri viagii.

Et occurrente dictum dominum generalem a Roma distantem plus duarum dietarum, sibi literas suas cum literis vestris per meliorem (*prekriženo*: nu) nuntium (quem) poteritis destinabitis, ipsum rogando nobis litteras per predictum in opportuna forma expedienter scriptas dignetur transmittere.

3. Dubrovnik, 31. VII 1432.

Pismo Dubrovčana caru Sigismundu, u komu se — izražavajući mu najbolje želje za krunicu — ispričavaju da mu privremeno ne mogu poslati dužni danak za razdoblje od 8 godina zbog velikih troškova koje su imali u ratu s Radoslavom Pavlovićem. Na kraju mu preporučuju svoga izaslanika Ivana Gazulića, koji putuje papi da im ishodi dozvolu da mogu slobodno trgovati u zemljama nevjernika i ponizno ga mole da rečenom Gazuliću pomogne postići tu dozvolu.

Litt. et com. Lev. XI (1430-35), f. 108; Gelcich-Thallóczy, o. c. str. 371-375).

4.

Vijeće umoljenih odobrava da se piše banu Matku i Ivanu Gazuliću i da se Gazuliću pošalje 200 dukata za lične i druge troškove.

Die primo augusti 1432.

Ballote XXXIII

(*In margine*.) Libertas scribendi domino Matheo et magistro Johanni Gasulo.

Prima pars est de dando libertatem rectori et eius Minori Consilio scribendi comiti Matheo et domino magistro Johanni Gaxulo nuntio nostro secundum ipsi melius videbitur. Per omnes.

(*Prekriženo:*) Secunda pars est de ordinando literas ipsas in presenti Consilio.

(Acta Cons. Rog. V (1431-1435), 7. 99.).

Die VIII novembris 1432.

Ballote XXXIIII

(*In margine:*) Pro ducatis 200 mittendis domino Johanni Gasulo.

Prima pars est de mittendo domino Johanni Gasulo nuntio nostro ad serenissimum dominum nostrum ducatos auri ducentos, pro suis expensis et bullis nostris et aliis opportunitatibus secundum ipsi per dominum rectorem et eius Minus Consilium ordinatum et commissum fuerit.

Captum per omnes.

(*Prekriženo:*) Secunda pars est de non mittendos dictos ducatos 200.

(Acta Cons. Rog. V (1431-1435), 7. 115').

(*In margine:*) Pro modo ducatorum 4000 domino nostro mittendorum.

Prima pars est (*prekriženo:* de mittendo dictos), quod ducati quatuor mille auri Veneti iusti ponderis et boni auri mittendi serenissimo domino nostro, sibi sint dati et presentati ad tardius per totum mensem decembris proxime futuri cum quibus ducatis IIII^M Jacobus de Cotrugl ire possit (*prekriženo:* et illos pr.) suis omnibus expensis et illos presentasse debeat in dicto termino ad invicem cum domino Johanne Gasulo ipso ibidem existente et nisi dictus Jacobus illos denarios presentare voluerit, ipsi denarii debeant dari et presentari dicto serenissimo domino nostro (*prekriženo:* per), pars una cum (?) domino Johanne Gasulo nuntio nostro cum commissione per nos ipsis danda, de quorum ducatorum presentatione et datione ferre teneantur expeditorias in forma opportuna.

Captum per XXVIII, contra III

(*Prekriženo:*) Secunda pars est de aliter faciendo.

(Acta Cons. Rog. V (1431-1435), 7. 115').

5.

Vlada žali što je Gazulić imao neprilika zbog pomanjkanja novca i obavješćuje ga, da mu hitno šalje 200 zlatnih dukata i pismo koje ima predati caru Sigismundu.

Die XI novembris 1432.

Domino Johanni Gaxolo nuntio nostro penes regiam
maiestatem Romanorum et Hungarie etc.

Rector et Consilium civitatis Ragusii. Venerabili dilecto nostro domino Johanni Gaxolo, artium magistro salutem. De manu presbiteri Ratchi Gaurani nuntii nostri inde profecti literas vestras accepimus. Quarum serie plane intellecta sub compendio respondemus, quod de in-

commodis per vos passis defectu pecunie vobis humane compatimur. Verum ut ad indigentiam vestram et negotii nostri, pro quo illic estis, oportunitatem et remedium daremus, expedienter providimus, ut ducatos ducentos auri habeatis, tum pro subventionem vestra tum pro bullis negotii nostri vobis commissi impetrandis, quò cum cautione et securitate bona cum censu per nos debito gloriosissimo naturali domino nostro Romanorum et Hungarie etc. regi transmittentur vobisque ad tardius persolventur, sive Rome sive Senis, fueritis, per totum mensem decembris proxime venturum. Cui serenissimo domino nostro literas, quas ei scribimus presentibus alligatas, volumus reverenter presentare debeatis et de eius incolumitate, progressu et successibus quibuscunque nos sepenumero per quoscunque secretos strictos? passus vestris literis avisare. Sique, ut firmiter speramus fuerit (?) eius accessus ad urbem, diligentia et omni cura vestra solerte curetis et operam adhibeatis ut res nostra vobis commissa votivum sortiatur effectum.

Iterata die XIII^a novembris cum corectione sive additamento quod latori ipsarum literarum solutio ei fiet de ducatis CC et similiter cum eo et in sua presentia domino nostro de ducatis III^M pro censu octo annorum etc.

(Litt. et comm. Lev. XI (1430-35), f. 120'; Gelcich-Thallóczy, o. c. str. 378, samo kratka bilješka).

6. Dubrovnik, 11. XI 1432.

Odgovor Dubrovčana na pismo cara Sigismunda koje im je donio glasnik Ratko Gavran. Javlja ju da će mu oko Božića isplatiti u cijelosti dužni census za 8 godina bilo u Rimu ili u Sienni.

Uz to dojavljaju i neke novosti iz Hrvatske i Bosne.

Isto pismo ponovljeno je 14. XI iste godine s dodatkom da će donosilac njihova pisma zajedno s Ivanom Gazulićem isplatiti caru 4000 dukata.

(Lett. et comm. Lev. XI (1430-35), f. 120; Gelcich-Thallóczy, o. c. str. 376-378).

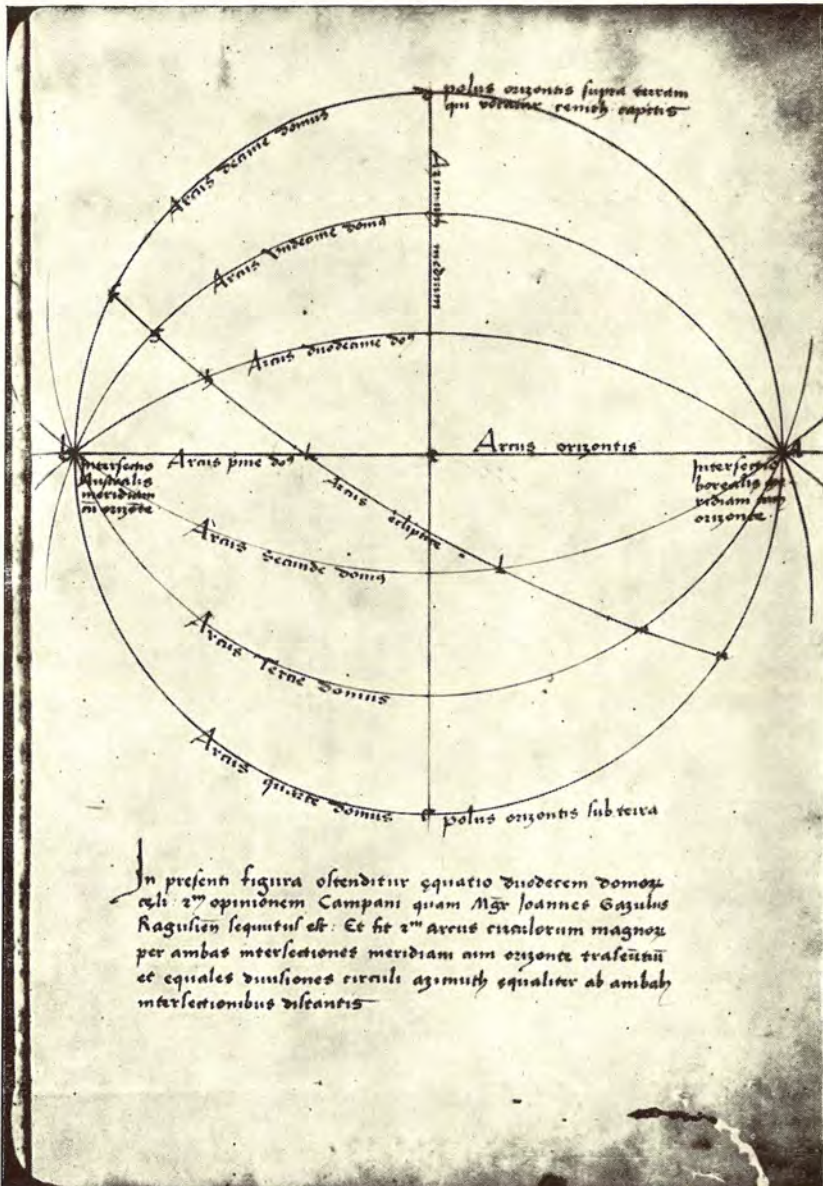
7. Dubrovnik, 14. XI 1432.

Uputa poslanicima Petru Prodančiću i Jakovu i Ivanu Katruljeviću o plaćanju 4000 dukata tributa caru Sigismundu za razdoblje 1429-1436. i 200 dukata Ivanu Gazuliću.

. Y H S .

Comission de ser Piero de Prodanello et de Jacomo et de Giouani de Cotrugl per pagar lo censo al nostro signor re de Romani et de Hungaria.

Rector di Ragusa col suo Consiglio. A voi nobile, savi e providi ser Piero de Prodanello, Jacomo et Giovanni de Cotrugl, dilette cittadini nostri, i quali dovete al piu tardo per tutto lo mese decembrio proximo secondo seti obligadi in Notaria nostra far pagare a tutte vostre spese, danni e periculi al nostro gloriosissimo et serenissimo signor domino Si-

Sl. 1 — Crtež iz rukopisnog kodeksa *Theoricae novae planetarum* Georga Purbacha u Sveučilišnoj knjižnici u Krakovu

gismundo di Romani et di Hungaria etc. re over a Roma, over a Sena, over altro dove si ritrovara per parte et nome del nostro regimento et comunita de Ragusi ducati d oro quatro milia venetiani di bono oro et iusto peso per lo censo de otto anni per la comunita nostra devuto alla corona sua de Hungaria, zo e ducati ^{V^C} per l anno 1429., ducati ^{V^C} per l anno del 1430., ducati ^{V^C} per l anno de 1431., ducati ^{V^C} per l anno de 1432., ducati ^{V^C} per l anno de 1433., ducati ^{V^C} per l anno de 1434., ducati ^{V^C} per l anno de 1435. et altri ducati ^{V^C} per l anno de 1436. che si complera del mese di marzo. Et ancora de piu altri ducati duxento d oro venetiani boni al detto termino dovete far pagare per nome nostro a maistro Zohan Gaxolo prete pro messo nostro il qual e appresso la maesta del detto nostro Signore. I quali tutti denari da esser pagadi com e detto sono ducati IIII^M CC li quali di qua noi manualmente vi abiamo fatto dare. Prima vi abiamo dato et posto inclusa in questa comession per vostro aviso et anche per piu evidencia e declaracion del detto nostro signor la copia dela ultima expeditoria et quietacion, (che l') abiamo dal detto nostro signor, fatta a ser Volzo de Babalio et ser Paladinde Gondola in 1428. adi 21 decembrio per lo censo de quatro anni zo e 1425., 26., 27. et 28. Secondo la forma dela qual expeditoria et quietacion con quelle solemnitade et cautele che se contien in quella, mutando quello s era da mutare, voliamo dobiare tuore dal detto nostro signor la expeditoria che vi dovera fare per li otto anni sopradetti et dischiariti per li quali com e detto li farete pagamento deli quatromilia ducati per censo d essi secondo etiandio vi e anotato sotto essa copia di expeditoria. Ma perche molto desiderosi siamo, considerato il caso et bisogno del nostro signore e per honor nostro, ch el pagamento d esso tributo over censo li fosse fatto avanti el detto termene di tutto decembrio di quanto piu potessino almancho se avanti non potesse essere alla festa de Natal. Et che a fare tal pagamento cusi per bon et destrio vostro come etiandio per honore della signoria nostra fossino et andassino personalmente voi Jacomo. Et cusi di questo tuto vi pregemo et confortiamo, tanto del pagar avanti il termeno, quanto che voi Jacomo voliate personalmente andare et a fare et ad exeguir com e detto come caro et bon citadin nostro che vi abiamo e reputiamo, perche di zo ne farete gran piacer alla signoria nostra. Et anche speremo sereti ben veduto et honorato dal detto signor nostro. Lo qual pagamento di censo voliamo debia essere fatto al nostro signor col detto magistro Zohanne Gaxolo nostro messo et in sua presentia. Et faciando voi Jacomo, o altro vostro chesesia, lo detto pagamento del censo al nostro Signor pigliate da esso la expeditoria e quietacion per li otto anni sopradetti nella forma che vi e detta et schiarita. Et di magistro Zohanne Gaxolo per li ducati CC che li darete, pigliate lettera sua di confession e di ben contento. Et essa expeditoria e lettera de ben contento consignate et apresentate ala signoria nostra a Ragusi secondo seti tenuti et obligati. Avisandovi che per una nostra lettera, la qual vi abiamo data insieme con questa comession, scrivemo al detto signore, come per lo portador d essa lettera col detto magistro Zohan Gaxolo et in sua presentia li fara fatto lo pagamento del detto censo, si che e di bisogno essa lettera che scrivemo al nostro signore sia data et porti sego colui che li

andara a far lo pagamento, la qual dovera presentare al nostro Signor. Et duo altre vi abbiamo dato, una che se driza al conte Mattio et l'altra al detto don Johanni Gaxolo.

Ragusi, adi XIII° novembrio 1432.

Sotto la copia della detta ultima expeditoria data come nella commision se contiene. Era scritto et annotato cusi, zo e: Fiat in simili forma qua est scripta cum eadem contione solemnitatum, mutatis mutandis, expeditoria que modo venit fienda per prelibatum serenissimum dominum nostrum naturalem, dominum Sigismundum Romanorum et Hungarie etc. regem »Regimini et communitati civitatis sue Ragusii. Pro quatuor milibus ducatis aure sibi solvendis parte et nomine ipsius communitatis Ragusii, pro censu octo annorum corone sue debito per eandem communitatem Ragusii, videlicet quingentis ducatis pro anno Domini 1429., ducatis V^C pro anno Domini 1430., aliis ducatis V^C pro anno Domini 1431., aliis item ducatis V^C pro anno Domini 1432. item aliis ducatis V^C pro anno Domini 1433., aliis item ducatis V^C pro anno Domini 1434., reliquis aliis ducatis V^C pro anno Domini 1435. et residuis quingentis ducatis pro anno Domini 1436. de mense marci completuro«.

(Litt. et comm. Lev. XI (1430-35), f. 121-122; Gelcich-Thallóczy, o. c. str. 378 samo bilješka).

8.

Vlada izrazuje krajnje negodovanje što poslanici nisu osobno predali caru dužni tribut, kako su se obavezali i nalaže Ivanu Gazuliću, da poradi kod cara i bana Matka da im ishode dozvolu slobodnog putovanja na Istok.

Rector et Consilium etc.

Domino Johanni Gaxolo penes regiam maiestatem
Romanorum et Hungarie etc. esistenti.

Venerabilis dilecte noster. Cum essemus in admiratione vehementi ut literis nostris scriptis, die XXIII februarii an vos scripsimus, prestolantes a vobis sentire si ducatorum IIII^M serenissimo domino nostro naturali et vobis ducentorum ducatoru solucio facta erat, iuxta alias scripta per nos, ecce vestras heri accepimus, datas Senis XXIII januarii, quibus nos previso facitis Jacobum de Cotrugl et Siluestrum Aliotti Florentinum prefato serenissimo domino nostro et vobis scripsisse dictas ducatorum summas Rome esse in bancho illorum de Medicis, quos provideretis mittere acceptum aut mandare, quibus de eis respondendum esset. Quibus intellectis cognoscentes maiestatem regiam vosque delusos nosque maxime deceptos in eo maxime quod in tempore suo solutio facta non est, que per ipsum Jacobum iuxta obligationem, quam nobis fecit, fieri debebat suis periculis et expensis, ubicunque repperiret se maiestas regia, ad tardius per totum mensem decembri, maximam accepimus displicentiam atque molestiam, nec impune hoc transire volentes statim carceribus mancipari fecimus duos ex eis, qui se hic repperierunt face-

reque tenebantur solutionem antedictam, non relaxandos ex carceribus, donec a prelibato domino nostro, cui super hac re ad purgationem innocencie nostre (scripsimus), per quem et in quibus ducatis, in Venetis an aliis (solutio facta fuerit). Nam si neglectum vel retardatum esse compererimus, profecto sine molestia et correctione digna preterire non poterimus. Preterea quia ignotum est nobis, quam cito futurus sit accessus prelibati domini nostri ad urbem et in quibus terminis consistat maiestas sua cum domino nostro papa, serenitati sue per literas nostras alligatas, quas ei scribimus et volumus vos presentare debeatis corone sue, supplicamus ut, si fortasse maiestatis sue accessus ad urbem sane ad summum pontificem tardaretur et licencia ac facultas navigandi modo per sacrum concilium plena auctoritae concedi posset, dignetur partes suas adhibere, quibus libertatem predictam navigandi ad partes Levantis infidelium ea solemnitate et auctoritate a dicto concilio obtineamus, quod valleat et infringi ullo modo non possit. Et ob id volumus, quod tam penes prelibatam regiam maiestatem quam dictum comitem Mateum, cui etiam per nostras literas his alligatas scribimus, quas ei exhibeatis, rem huiusmodi sollicite et accurate tractare et curare debeatis, adeo quod facultatem ipsam navigandi, hinc aut inde, solemniter et plena auctoritate habeamus. Et quicquid circa premissa executus fueritis et habueritis, vestris illico ad nostram notitiam deducatis, nos pretera conscios reddentes de valetudine et successibus ac progressibus prelibati domini nostri et novis quibuscunque emergentibus.

Datum Ragusii die XXIII Februarii 1433.

(Litt. et comm. Lev. XI (1430-35), f. 134-134*).

9.

Zaključci Vijeća umoljenih o kažnjavanju poslanika Petra Prodančića i braće Jakova i Ivana Kotruljevića, koji nisu prema svojoj obavezi i obećanju izvršili isplatu 4000 dukata caru Sigismundu i 200 dukata Ivanu Gazuliću.

Ballote XLI.

Die ultrascripto XX marcii 1433.

(*In margine:*) Contra obligatos pro ducatis 4000 serenissimo domino domino numerandis et ducatis 200 dandis domino Johanni Gasulo.

Prima pars est de procedendo contra omnes illos qui non persolverunt sive dari fecerunt serenissimo domino domino nostro ducatos auri IIII^M et ducatos auri II^C domino Johanni Gasulo iuxta forman obligationis et promissionis factam per eos dominio nostro videlicet ser Petrum de Prodanello et Jacobum et Johannem fratres de Cotrugl.

Captum per XXXVIII, contra III, inc. X

(*Prekriženo:*) Secunda pars est de non procedendo.

(*In margine:*) Pro eisdem obligatis dominio.

Prima pars est de egterminando nunc et puniendo suprascriptos qui obligati erant, ut prefertur, facere solutines ducatorum predictorum pro

falimento, quod hucusque fecerunt in solvendo lictas quantitates ducatorum per totum mensem decembri proxime preteritum prout tenebantur.

(*Prekriženo:*) Secunda pars est de captum per XXI, contra x, inc. x differendo suprascriptam terminationem et punitionem usque quo dicti ducati solui fuerint ad formam eis statuendam cum pena.

(*In margine:*) Pro eisdem.

(*Prekriženo:*) Prima pars est de puniēdo de carceribus tres principales obligatos ad faciendum solutiones predictas, tam illos qui Ragusii sunt quam qui sunt absentes quandocunque venerint. Qui absentes tantundem stare debeant in ipsis carceribus quantum steterint presentes.

Secunda pars est de puniēdo eos modo predicto in suprascripto marco.

Captum per XX, contra XI, inc. X

(*In margine:*) Pro eisdem carceratis.

Prima pars est quod predicti stare debeant in suprascripto marco cum portis clausis cum clavibus et quod nullus permittatur intrare ad eos nisi portantes eis cibum, quousque habuerimus a serenissimo domino domino nostro literas sive expeditorias de receptione ducatorum IIII^M et a magistro Johanne literas receptionis ducatorum CC-orum. Et si per Benedictum custodem carcerum contrafactum fuerit presenti parti, sit cassus ab eius officio et amplius officium ullum communis habere non possit hoc salvo quod, si eis placebit, cum eis stare possit una persona pro eorum serviciis.

Captum per XXVII, contra IIII, inc. X

(*Prekriženo:*) Secundum pars est quod in dictis modis et condicionibus stare debeant in suprascripto marco, quousque sive literas sive expeditorias predictas habuerimus sane non usque ad medium mensis mai proxime futuri.

(Acta Cons. Rog., V (1431-1435), f. 129).

10.

Vlada traži od Ivana Gazulića obavijest da li je i na koji je način isplaćena konačno caru Sigismundu svōta od 4000 dukata osmogodišnjeg tributa, a njemu svōta od 200 dukata.

Domino Johanni Gaxolo, magistro arcium etc.

Venerabilis dilecte noster. Proprio nuntio et literis nostris hic scriptis XI novembris prope lapsi respondentes vobis significavimus nos oportune providisse, ut circa festum Nativitatis Domini hinc proximum sane ad tardius per totum mensem decembris vobis solverentur pro subventionē vestra et bullis negotii vobis commissi ducati ducenti auri et serenissimo domino nostro Romanorum et Hungarie etc. regi census octo annorum. Quod aliis nostris scriptis XIII^a novembris predicti iteravimus addentes quod per latorem ipsarummet literarum prelibato serenissimo domino nostro in vestra presentia una vobiscum solverentur ducati IIII^M

census octo annorum et vobis ducati CC predicti. Quam solutionem suo in tempore spem gerimus ita factam extitisse. Verum tamen in admirationem nobis cedit, quod tanto tempore nec nuntios nostros nec a prefato domino nostro nec vobis literas habuerimus, inde circha salutionem factam de dictis ducatis ut prefertur. Et ob id volumus, ut nos vestris literis previso reddatis, si tam memorato serenissimo domino nostro quam vobis facte sunt solutiones ducatorum predictorum et quo tempore. Et scribimus per literas alligatas, quas serenitati sue reverenter exhibeatis et a vobis habuerimus solutionem ipsorum ducatorum factam extitisse. Hacque sola re illuc mittimus latorem presentium nuntium nostrum quem sive alium, si quem inde habetis, illico remittatis cum responsione quam nobis dare voluerit prefata regia maiestas. Quam instanter queratis habere et literis vestris per quas nos previso reddatis si solutio ipsorum ducatorum tam memorato serenissimo domino nostro quam vobis facta fuerit et quo tempore et per quem et ubi et in quibus ducatis, an Venetis an aliis, ita quod huiusmodi rei, quam summe cordi habuerimus, plenioram notitiam habeamus. Similiter nos conscios faciatis incolumitatis et successuum prelibati domini nostri et novorum quorumcunque tam pacis quam aliter emergentium undecunque, quorum si plenioram notitiam non haberetis, sciscitetis habere et largo sermone non tam succinte, ut modo fecistis, ea ad nostram notitiam vestris scriptionibus deducatis.

Ragusii, die XXI marcii 1433.

(Litt. et comm. Lev. XI (1430-35), f. 136-136*).

11. Dubrovnik, 7—16 III 1435.

Na sjednici Vijeća umoljenih održanoj 7. pa 10. III 1435. zaključeno je da se, zbog napadaja sicilskih gusara na jednu dubrovačku ladu, uputi kao poseban izaslanik knezu u Tarant i »drugdje gdje se bude činilo zgodnim«, Ivan Gazulić i da mu se kao naknada za putne troškove njegove i njegove pratnje dâ za dva mjeseca svota od 40 zlatnih dukata. Na daljim sjednicama Vijeća 11., 15. i 16. III donesene su bile odluke o pismu koje će se uputiti knezu Tarenta i drugima.

(Acta Cons. Rog. V, 244'-247'; Radonić, o. c. knj. I, sv. 1, str. 349-350).

12.

Ugovor sklopljen između Ivana Gazulića i kožara Jurja Vukašinovića za izradbu jedne kožnate putne torbe.

Die XVI Julii 1435. Indictione XIII^a

Georgius Vuchasinouich cerdo, qui hodie confessus fuit habuisse et recepisse ab egregio artium doctore, magistro Johanni Gasolo yperperos sex grossorum Ragusii pro medietate unius mantice longitudinis palmorum septem et latitudinis vero trium, quam (*prekriženo*: integri) boni et laudabilis coraminis et operis munitam omnibus apparamentis opportunis idem Georgius super se et omnia eius bona dare et consignare promisit

hinc ad octo dies proxime futuros predicto magistro Johanni et hoc precio et mercato yperperorum duodecim in totum. Hac addita conditione et pacto, quod nisi in ipso termino ipse Georgius dictam manticam munitam ut supra dederit prescripto magistro Johanni, quod possit realiter et personaliter convenire ipsum Georgium ad restitutionem superscriptorum yperperorum sex sibi ut supra pro parte datorum. Et eodem modo nisi dicta mantica placeret prefato magistro Johanni, quod illico possit pro suo libito idem magister Johannes cogere dictum Georgium ad restitutionem yperperorum sex superscriptorum. Et si placuerit ipsa mantica predicto magistro Johanni, teneatur solvere alios yperperos sex superscripto Georgio illico dum ei consignabit ipsam manticam pro integra solutione illius.

Renunciantes . . . Iudex ser Georgius de Goze et Nicola Stella testes.
(Diversa Notariae, XX (1435-1436), f. 45').

13.

Vlada izražava svoje zadovoljstvo Ivanu Gazuliću što podržava dobre veze s banom Matkom i traži da joj marljivo javlja sve novosti.

Domino Johanni Gaxolo die 29. februarii 1436.

Rector et Consilium civitatis Ragusii. Venerabilis dilecte noster. Eo gratius nobis est mora et conversatio vestra cum magnifico domino Mateo banno, quo ipsum carissimum habentes vosque dilectione prosequentes, illi ipsi virtute vestra satisfactum vobisque assensum panes illum cum commodo et honore futurum esse speramus, tum etiam, quod ad patriam eiusque statum et honorem conducencia, debito quo huic patrie teneamini, certi sumus vos omnia opera studioque vestro relatores. Proinde a vobis potissime hoc unum petimus, ut solercia magna queque et undecunque emergentia nova ad nostram notitiam vestris literis sedulo deducere studeatis. Quod utique signanter ad complacenciam nostram et commendationem vestram merito ascribemus.

Datum die quarto marcii 1436.

(Litt. et comm. Lev. XII (1435-40), f. 16).

14. Dubrovnik, 26. I 1439.

Ugovor dubrovačkog kaptola s Ivanom Gazulićem kojim mu na vječna vremena iznajmljuje komad zasadenog zemljišta u Šumetu, vlašništvo kanonika Mate Đurđevića.

(In margine:) Pro capitulo canonicorum.

Ragusii et domino Johanne Gasolo.

Captum fuit de firmando infrascriptam locationem factam et in scriptis porectam et presentatam pro parte capituli canonicorum Ragusini et magistri Johannis Gazoli. Tenor cuius talis est, videlicet Nos infrascripti canonici ecclesie Ragusine representantes capitulum eiusdem ecclesie videlicet Savinus de Bonda, Matheus de Georgio, Matheus de

Ragnina, Vladissavus de Bascha, Dominicus de Babalio et Andreas de Sorgo de consensu (*prekriženo*: consensu) et voluntate dicti domini Mathei de Georgio pro meliori utilitate et augumento dicti nostri capituli damus et locamus in perpetuum egregio viro domino Johanni Gasuli, artium doctori, et suis successoribus unam peciam plantani in Juncheto dicti nostri capituli datam et consignatam prefato domino Matheo de Georgio, nostro canonico, in sua parte cum aliis terris et vineis circumpositis. Hac condicione quod dictus dominus Johannes Gasuli teneatur et debeat facere unam domum lapideam in dicto plantano suis omnibus expensis et ea gaudere et usufructare totis temporibus excepto quod tempore vindemiarum dictus dominus Matheus de Georgio et sui successores de dictis vineis circumpositis tantum possit in dicta domo colligere et vindemiari sua vina omnibus annis in perpetuum. Que quidem pecia unius soldi plantani confinatur ex parte orientis et meridiei cum terris et vineis prefati domini Mathei de Georgio, ex parte occidentis cum vineis et terris monasterii sancti Andree de monialibus, et ex parte tramontane cum piscaria sepedicti domini Mathei.

(Acta Cons. Min. VIII (1438-41), f. 24).

15. Dubrovnik, 26. II 1439.

Malo vijeće odobrava davanje u najam jednog solda zemlje u Šumetu Ivanu Gazuliću od strane dubrovačkog kaptola.

Die vigesimo sexto februarii predicti.

(*In margine*:) Pro magistro Johanne Gazuli.

Captum fuit, quod locatio fienda in perpetuum per capitulum Ragusii egregio viro domino Johanni de Gaçuli de uno soldo terre in Juncheto in forma opportuna, et qua lecta et allata fuit in presenti Consilio, sit rata et firma et quod scribatur in Diversis notis comunis nostri.

(Acta Cons. Min. VIII (1438-41) f. 32).

16.

Odluka Malog vijeća o preuzimanju Pavla Gazulića, brata Ivanova, za rektora gradskih škola u Dubrovniku na dvije godine.

Die quinto madii 1442.

(*In margine*:) Conducta magistri Pauli, fratris magistri Johannis Gaxuli, pro rectore scollarum.

Captum fuit in presenti Minori Consilio ad plenum existente ex libertate ipsi Minori Consilio data et concessa super inde per Consilium Mayus Ragusii die XXVIII septembris 1441 de accordando et conducendo et pro conducto et accordato ex nunc habendo prudentem et litteratum virum Paulum fratrem magistri Johannis Gaxuli presentem et acceptantem pro magistro et rectore scollarum civitatis nostre pro annis duobus proxime futuris incepturis die quintodecimo presentis mensis madii cum sallario ypperperorum ducentorum quinquaginta in anno et ad rationem anni. Et de pluri quod habere debeat domum comunis nostri

existentem super platea apud dohanam pro usu scollarum, et cum aliis pactis, modis et condicionibus, quibus alii magistri et rectores scollarum civitatis nostre, circha regimen scolarum et curam et doctrinam scollarum, hactenus conducti et accordati sunt.

(Acta Cons. Min. IX (1441-43) f. 82').

17.

Die VIII Julii 1443.

(*In margine:*) Relaxentur arma pridie retenta per portarium.

Prima pars est de laxando extrahi ge civitate nostra arma pridie retenta cuidam homini per portarium nomine civitatis.

Per XVI, contra XV

(*Prekriženo:*) Secunda pars est de non laxando.

(*In margine:*) Dentur arma predicta magistro Johanni Gazoli.

Prima pars est quod dicta arma dari debeant magistro Johanni Gasolo, ut stricto (secreto?) modo et de credentia illa mittat affini suo cuius sunt.

Per XVI, contra XV

(*Prekriženo:*) Secunda pars est quod non possint extrahi de civitate nisi per mare versus ponentem.

(Acta Cons. Rog. VIII (1441-43), f. 226).

18.

Die tertio Jullii 1444.

Ballote XXXII

Prima pars est quod dominus Rector cum suo Minori Consilio clamari facere debeant in Consilio dominum Andruschum Drinchaseuich et eum aspere redarguere debeant pro his que facit contra magistrum Johannem Gazulum.

Per ballotas XXX, contra II

(*Prekriženo:*) Secunda pars est de faciendo aliud.

(Acta Cons. Rog. IX (1444-46), f. 65').

19.

Die XXII Junii 1445.

Ballote XXXV

Prima pars est de respondendo literis a Roma a fratre Antonio et magistro Johanne Gazullo.

Per ballotas XXIII, contra XI

(*Prekriženo:*) Secunda pars est de induciando usque ad receptionem aliarum literarum.

(Acta Cons. Rog. IX (1444-46), f. 164').

20.

Die V februarii 1446.

Ballote XXXIII

Prima pars est de scribendo sanctissimo domino nostro pape Eugenio super facto nostri archiepiscopi de quo arreatum fuit in presenti Consilio et etiam magistro Johanni Gasulo in curia (*prekrižen: nečitlivi početak neke riječi*) Romana existenti.

Per XVII, contra . . .

(*Prekriženo:*) Secunda pars est de scribendo solummodo magistro Jo^hanni Gasoli et non domino pape.

Prima pars est de faciendo tres officiales qui formare debeant literas scribendas domino pape Eugenio et magistro Johanni Gasulo et formatas portare (*prekriženo: p*) Consilio Rogatorum.

Per omnes.

(*Prekriženo:*) Secunda pars est de ordinando dictas literas in Consilio presenti.

Prima pars est de scribendo magistro Johanni Gasoli unam literam credentialem dirigendam domino pape super facto archiepiscopi nostri de quo arreatum fuit.

Per XXVIII

(*Prekriženo:*) Secunda pars est non de scribendo.

(Acta Cons. Rog. IX (1444-46), f. 213'-214).

Die VII februarii 1446.

Ballote XXXIII

Prima pars est de firmando literam dirigendam sanctissimo domino nostro pape de credentia danda domino magistro Johanni Gazullo.

Per ballotas XXXII, contra I

(*Prikriženo:*) Secunda pars est de corrigendo illam.

Prima pars est de firmando literam dirigendam magistro Johanni Gazullo.

Per ballotas XXXII, contra I

(*Prekriženo:*) Secunda pars est de corrigendo illam.

(Acta Cons. Rog. IX (1444-46), f. 214).

21.

Die primo Junii 1446.

Prima pars est de mittendo sanctissimo domino nostro pape Eugenio literas que sue sanctitati diriguntur de Ungaria et de scribendo eidem domino pape et magistro Johanni Gasoli prout sibi videbitur.

Per omnes.

(*Prekriženo:*) Secunda pars est de non mittendo eas nec scribendo eas pro nunc.

(Acta Cons. Rog. IX (1444-46), f. 259).

22.

Die XXV Jullii 1448.

Magister Johannes Gazulo tanquam rector ecclesie Sancti Petri Maioris nec non dominus Johannes Antonouich et dominus Paulus Ratchouich tanquam capellani prefate ecclesie fecerunt precipi domino Alouxio de Goze, ser Andree de Babalio (*prekriženo*: ser Marino Ju. de Georgio) et ser Nicole Mari. de Chaboga consulibus causarum civilium latoribus sententie late in favorem domini Andruschi Drinchaseuich contra ipsos prenomatos actores appellantes et ipso domino Andruscho pro die crastina videlicet die Veneris de mane in Consilio Rogatorum.

(*In margine*: Lucas).

(Acta Cons. Rog. X (1446-48), f. 30).

23.

Prima pars est de induciando super appellatione domini Johannis Gazoli et domini Johannis Antonouich et domini Pauli Ratchouich cum domino Andruscho de Drinchas hac secunda vice delata in presenti Consilio.

Per XXII, contra III, inc. X

(*Prekriženo*:) Secunda pars est de deliberando.

(*Prekriženo*:) Prima pars est de legendo sententiam et processum dicte cause appellationis.

Secunda pars est de non legendo.

Per XVIII, contra VII

(Acta Cons. Rog. XI (1448-51), f. 11).

24. Dubrovnik, 25. VII 1448.

Malo vijeće prima utok Ivana Gazulića upravitelja crkve sv. Petra Većeg i kapelanâ Ivana Antunovića i Pavla Ratkovića protiv presude podnesene u korist Andruška Drinkaševića.

Die XXV Jullii suprascripti

(*In margine*:) Appelatio.

Captum fuit de acceptando et ad Consilium Rogatorum defferendo appellationem interpositam per magistrum Johannem Gazulo tanquam rectorem ecclesie Sancti Petri Maioris et dominum Johannem Antonouich et dominum Paulum Ratchouich tanquam capellanos eiusdem ecclesie a sententia lata per curiam duorum consulum in favorem domini Andruschi Drinchaseuich contra ipsos prenomatos appellantes. Et hoc attento quod iuxta relationem camerariorum ipsi appellantes dederunt et depositaverunt in cameram comunis nostri (*prekriženo*: pga) taziam unam argenti (*prekriženo*: que) pro suo pignore plusquam sufficienti pro yperperis octo pro duobus, pro camerario depositionem et solutionem iuxta ordines. Et etiam constavit (!) (*prekriženo*: ipsi) Minori Consilio ipsos appellantes solvisse ipsi domino Andruscho yperperos octo pro caratis declaratis et per eum solutis curie predictae duorum consulum.

(Acta Cons. Min. XI (1446-48), f. 220).

25. Dubrovnik, 27. II 1451.

Nalog kneza i njegova Malog vijeća te Vijeća umoljenih izdat Ivanu Gazuliću da otputuje u Rim moliti papu Nikolu V da bi od privilegija dana redovnicima Ivanovcima izuzeo Dubrovnik te da bi samom Dubrovniku podijelio sličnu milost s obzirom na brojne zasluge Dubrovčana za kršćanski svijet, koje se detaljno izbrajaju u pismu.

(Litt. et comm. Lev. XI (1448-51) f. 63^v-65; Gelcich-Thallóczy, o. c. str. 481-487; Radonić o. c. knj. I sv. 1. str. 522-527).

26. Dubrovnik, 18. II 1459.

Zaključak Vijeća umoljenih da se zamoli Ivan Gazulić neka pođe ugarskom kralju Matijašu Korvinu, za put da mu se ponudi podmiru troškova (34 glasa za, protiv 9).

Kao drugi zaključak prihvaćen je da se za spomenute putne troškove daje ukupna svota od 100 zlatnih dukata (21 glas za, 12 protiv).

(Acta Cons. Rog. XVI (1459-61), f. 17 a'; Gelcich-Thallóczy, o. c. str. 745).

27. Dubrovnik, 24. II 1459.

Pismo Dubrovčana kralju Matijašu Korvinu u kome mu među ostalim javljaju da su, što se tiče magistra Ivana Gazulića, »glasovitog astronoma«, za koga je kralj izrazio veliku želju da ga pošalju k njemu »cum libris professionis sue«, sa svoje strane sve učinili da ga nagovore na taj put. Gazulić se najponiznije zahvalio na pozivu, ali mu neki opravdani razlozi (starost, boljetica) ne dopuštaju da se odazove kraljevju nalogu i ispuni kraljevju želju.

(Litt. et comm. Lev. XVI (1454-60), f. 73; Gelcich-Thallóczy, o. c. str. 612-613).

28. Dubrovnik, 17. III 1459.

Zaključak Vijeća umoljenih da se ovlasti knez i Malo vijeće da odgovore Pavlu Gazuliću, poslaniku Skenderbegovu, prema onome kako je raspravljano na sjednici (31 glas za, 0 protiv).

(Acta Cons. Rog. XVI (1459-61), f. 25; Gelcich-Thallóczy, o. c. str. 745).

29. Dubrovnik, 26. IV 1459.

Drugo pismo Dubrovčana upućeno kralju Matijašu u kome ga ponovno izvješćuju o svom nastojanju i nagovaranju Gazulića da pođe u Ugarsku. Spominju njegove isprike (visoku dob, brigu za kuću) i da je na njihovo veliko inzistiranje uzeo nekoliko dana na razmišljanje, neće li kako moći zadovoljiti kraljevju nalogu.

(Litt. et Comm. Lev. XVI (1454-60), f. 64; Gelcich-Thallóczy, o. c. str. 617-618).

30. Dubrovnik, 11. VI 1459.

Zaključak Vijeća umoljenih da se poslaniku Skenderbegovu isplati 1000 dukata od onih novaca koje su bili deponirali Skenderbegovi poslanici Vaianus Celnich i Pavao de Gazulis (usvojeno jednoglasno).

(Acta Cons. Rog. XVI (1459-61), f. 51; Gelcich-Thallóczy, o. c. str. 746).

31. Dubrovnik, 22. I 1462.

Zaključak Vijeća umoljenih da se pozove Pavao Pucić da da obavještenje o Skenderbegovu izgovoru koji je u njegovo ime učinio poslanik mu Andrija Gazulić. (28 glasova za, 1 protiv).

(Acta Cons. Rog. XVII (1461-63), f. 46'; Gelcich-Thallóczy, o. c. str. 753).

32. Mleci, 13. XII 1463.

Consiglio de Pregadi odgovara uglednom gospodinu Pavlu Gazuliću »milesu« »et oratori« Skenderbegovu na molbe upućene mu u Skenderbegovo ime. Izjavljuje među ostalim da su Mleci u slučaju da bi Turci uspjeli izbaciti Skenderbega iz Albanije, spremni dozvoliti mu da može doći stanovati na otoke Hvar ili Korčulu.

(Secreta Cons. Rog. XXI, C. 214. u Arhivu u Mlecima; Š. Ljubić: Listine etc. X, str. 293-294).

33.

Oporuka Ivana Gazulića.

Testamentum venerabilis magistri Johannis Gazoli
artium doctoris et astronomi preclarissimi etc.

MCCCCLXV inditione XIII. die XVIII° mensis februarii Ragusii. Hoc est testamentum venerabilis magistri Johanni Gazoli, artium doctoris et astronomi preclarissimi, hodie defuncti, repertum in Notaria Ragusii, ubi nudius tertius datum fuerat per ipsum testatorem ad salvandum cum aliis testamentis vivorum iuxta morem civitatis. Cui erant ascripti in testes dominus Ruschonus de Saracha canonicus, presbiter Vitus Johannis et Bartholomeus notarius. Tenoris infrascripti: Iesus. 1465. die XVII februarii Ragusii. Ego Johannes Gazolus memor sententie euangelice dicentis »Estote parati quia nescitis diem neque horam«, egritudine et infirmitate gravatus, sed sanus mente et intellectu meum ultimum sic ordino et condo testamentum. In primis quidem lego ecclesie cathedrali Ragusii iure decimarum et primiciarum iperperos tres. Dimitto omnes et singulos libros meos spectantes ad ius canonicum et ad sacram scripturam ecclesie Sancte Marie Maioris de Ragusio hac lege et conditione quod dicti libri debeant poni in unum locum, ubi procuratoribus dicte ecclesie videbitur; ubi stare debeant perpetuis temporibus, quousque dicti libri durabunt, pro commoditate volentium aliquid videre et legere in dictis libris. Sed non possint alicui in specialitate dari et commodari, sed semper stent, ut dictum est, in una biblioteca pro commoditate volentium aliquid legere et videre, prout dicti procuratores ordinaverint. Reliquos autem libros meos dimitto in dispositionem et voluntatem epitroporum meorum. Item dimitto et lego pauperibus leprosis iperperos decem. Volo quod cuilibet presbitero habitanti in Ragusio dentur grossi tres de bonis meis, ut Deum rogent pro anima mea. Debeo dare Marino Dimitrii iperperos sex, volo quod sibi dentur. Item debeo dare ser Bartholo de Goze ducatos duodecim volo, et mando, quod sibi dentur. Dimitto domino Nicole de Tanus, dicto Cernaz, iperperos sex et domino Andree, eius nepoti, iperperos duos. Et volo, quod dictus dominus Nicola de Tanus restituat librum meum Magistrum sententiarum, qui penes eum est. Volo, quod mittatur unus sacerdos secularis ad sanctum Jacobum de Gallicia in discretionem epitroporum meorum. Suprascriptis legatis volo, ut satisfiat ex retractu

librorum meorum exceptis libris dimissis ecclesie Sancte Marie de quibus omnino fiat, sicut ordinavi. Item lego et dimitto domino Paulo fratri meo domum meam sub Anchora videlicet ex opposito domus illorum de Sorgo cum hac conditione quod, si filia Andree fratris mei venerit ad etatem nubilen et nubet, dictus dominus Paulus teneatur sibi dare pro eius maritacione iperperos ducentos, ad quos iperperos ducentos obligo dictam domum meam. In residuo omnium et singulorum bonorum meorum, iurium et actionum instituo universalem heredem meum Paulum filium Vladusse cum hoc, quod Lucia soror mea cum ipso Paulo possideat in vita sua dictum residuum bonorum meorum. Ipsa autem decedente dictum residuum bonorum meorum perveniat cum pleno iure ad dictum Paulum filium Vladusse. Si autem ipse Paulus ex hac vita migraret sine filiis, ipsa sorore mea superstite eo casu dictum residuum sit dicte sororis mee Lucie cum pleno iure. Et si dominus Paulus frater meus contradiceret huic ordinationi mee, volo quod cedat a iure domus suprascripte per me sibi dimisse et omnium bonorum meorum et quod dicta domus perveniat ad suprascriptos Luciam sororem meam et Paulum filium Vladusse cum conditionibus suprascriptis. Dimitto monasterio Sancti Andree iperperos octo. Epitropos et executores huius mei testamenti dimitto et instituo dominum Marinum de Ragnina, dominum Nicolaum de Tanus et Luciam sororem meam et Paulum filium Vlasusse quando venerit ad etatem legitimam. Addo etiam in commissarium et epitropum meum dominum Paulum fratrem meum. Noto quod quedam Rada alias stetit mecum pro famula, que obiit ad schopulum Sancti Petri tempore pestis. Dicta Rada stetit mecum pro victu et vestitu et nihilominus, si quis ex attinentibus dicte Rade reperietur, volo, quod sibi dentur de bonis meis iperperi quinquaginta. Dimitto Vlacusse clerico meo iperperos viginti. Dimitto Ruse tabernairie pro debito iperperos ducentos sibi solvandos de extractu librorum, massariciarum et vestium mearum et quicquid deerit sibi solvi debeat ad iperperos viginti singulo anno de redditibus possessionum mearum usque ad integram solutionem. Dimitto Radane vetule, que mecum stat, iperperos quinquaginta de extractu et intratis suprascriptis. Et quicquid dimitto Paulo filio Vladusse et Lucie sorori mee, eis dimitto pro conscientia. Volo et ordino si quid invenietur per librum meum et manu mea me debere dare alicui, quod satisfiat de bonis meis.

Quo quidem testamento viso per dominum consulem causarum civilium de stabili comunis Ragusii ser Johannem Andree Martholi de Volco et suos iudices ser Nicolam Si. de Goze, ser Michaellem de Zamagna et ser Nicolam Mari de Gondola et dictis testibus examinatis separatim cum vinculo sacramenti secundum morem, quia ipsi testes dixerunt se fuisse assignatos in testes per dictum testatorem nudius tertius iacentem in lecto in domo habitationis suis (! post ecclesiam Sancti Petri Maioris, et quod dictus testator erat sane mentis et boni intellectus, licet esset eger et infirmus corpore, autenticatum fuit ipsum testamentum, quod nullo testimonio rumpi possit.

Require addicionem suprascripti testamenti in Diversis Notarie die VI marcii 1465.

(Test. Notariae, XVIII (1462-65), f. 126-126').

34. Dubrovnik, 16. III 1465.

Nakon provedene istrage dodjeljuje se Juniju Đurđeviću tražena knjiga iz ostavštine pok. Ivana Gazulića.

Ser Iunius Mar. de Georgio coram domino consule de stabili ser Johanne Andree Martoli de Volcio et suis iudicibus ser Nicola Si. de Goze, ser Nicola de Menze (*prekriženo: Volzo*), ser Michaelae de Zamagno et ser Simone Pe. de Bona conparuit et dixit quod olim magister Johannes Gazulus ordinavit ante mortem suam, quod quidam liber Ptholomei de descriptione orbis, in papiro, daretur et dari deberet ipsi ser Junio. Et quia hoc ordinavit ipse magister Johannes post conditum suum testamentum, ideo ad probandum dictam ordinationem pro dicto libro sibi dimisso produxit duos testes quos huius rei conscios esse dicit videlicet dominum Nicolam de Tanus et Radoe Radiuoeuich barberium petens eos cum vinculo sacramenti separatim secundum morem interrogari et examinari debere super ordinatione dicti libri et eorum examinationem in scriptis redigi. Et ulterius debere per ipsorum dominorum consulis et iudicum suorum terminationem declarari quicquid iuris et iustitie fuerit. Qui domini consul et iudices audita petitione dicti ser Junii et considerantes eam esse iustitie consonam, dictos testes ad se evocari fecerunt et eos examinaverunt cum vinculo sacramenti dati ipsi Radoe tactis per eum corporaliter scripturis et dicto domino Nicole in manibus alterius sacerdotis. Qui testes examinati separatim ut supra dixerunt, quod se reperient die lune, que fuit una dies ante mortem ipsius magistri Johannis, in domo habitationis dicti magistri Johannis ubi ipse magister Johannes iacebat in lecto eger et infirmus, ubi erant ipsi duo testes et ser Iunius Mar. de Georgio et hoc fuit in meridie. Qui magister Johannes cum esset interrogatus per dictum dominum Nicolam »Magister, quid dicis de libro Ptholomei, visne quod detur ser Junio Mar. de Gradi«. Cui ipse magister Johannes respondit »Ego sum contentus, volo et mando, quod dictus liber Ptholomei ipsi ser Junio detur«. Illud idem etiam dixerunt dictum magistrum Johannem confirmasse nocte sequenti et audivisse ab ipso magistro Johanne qui dixit et mandavit dictum librum Ptholomei debere dari dicto ser Junio, qua nocte ipse magister Johannes ex hac vita migravit, et quod ipsi Radoe et dominus Nicola fuerunt assignati in testes. Et ulterius dixerunt, quod secunda vice fuit presens Lucia soror ipsius olim magistri Johannis. Qui domini consul et iudices audita petitione predicta et visa testificatione dictorum testium autenticaverunt et acceptaverunt dictam testificationem pro codicillo et adiuncta testamenti predicti olim magistri Johannis, terminantes et declarentes predictum librum Ptholomei dandum esse et debere dari predicto ser Junio Mar. de Georgio iuxta ordinationem predictam.

Die suprascripta ser Junius Mar. de Georgio suprascriptus confessus fuit, quod ab epitropis testamenti suprascripti olim magistri Johannis Gazuli accepisse suprascriptum librum Ptholomei. Renuntiando hec autem carta etc. Iudex ser Nicola de Bonda et Marinchus Florii testes.

(*Diversa Notariae XLVIII (1464-1465), f. 124'-125).*

Résumé

A CONTRIBUTION TO THE BIOGRAPHY OF IVAN GAZULIĆ

So far very little has been known about Ivan Gazulić — Dubrovnik's eminent astronomer of the 15th century. The few biographical data found in the works of older writers concerning Gazulić are much too general to give a clear picture of his life and work.

The author presents 23 new documents from the Dubrovnik State Archives relating to this scholar

On the basis of this material, which throws light upon many aspects of Gazulić's private and public life, as well as on the basis of 11 documents already published in diplomatic codices, the author attempts to reconstruct Gazulić's personality and his rôle in the social life of Dubrovnik in the fifteenth century.

At the end of the paper the author reproduces a drawing from Codex Rps. 599 of the Jagiellonian Library in Crakow, which explains a detail of Gazulić's astrological work (»aequationem duodecim domorum caeli«).